

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
 Кафедра екології

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни
«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
 Галузь знань: 10 «Природничі науки»
 Спеціальність: 101 «Екологія»

Форма навчання	Сем.	Усього (год./кредиті в ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	2	180/6.0	34	18	-	126	ДЗ	-	екзамен - 2с
Заочна	1,2	180/6.0	8	12	-	160	Кр.- 2 с	-	екзамен - 2с

Індекс: НМ-3-101/20-1.5
 НМ-3-101з/20-1.5

СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023

Навчально-методичний комплекс розробила:

доцент, к.ф.-м.н., доцент

підпис

Анжела ГАЙ
П.І.Б.

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Екологія та охорона навколишнього середовища» спеціальності 101 «Екологія» – кафедри екології, протокол №__ від «__» _____ 2023р.

Гарант освітньо-професійної програми

Леся ПАВЛЮХ

Завідувач кафедри

Тамара ДУДАР

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету екологічної безпеки, інженерії та технологій, протокол №__ від «__» _____ 2023р.

Голова НМРР

Валентина ГРОЗА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля»
Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»

№ пор.	Складова комплексу	Позначення електронного файлу	Наявність	
			друкований вигляд	електронний вигляд
1	Робоча програма навчальної дисципліни	ОВД_РП	+	+
2	Тематичний план лекційного курсу	ОВД_ТП	+	+
3	Конспект лекцій	ОВД_КЛ	-	+
4	Перелік тем практичних занять	ОВД_ПРЗ	+	+
5	Методичні рекомендації до виконання домашніх завдань	ОВД_МРДЗ	-	+
6	Перелік завдань для підготовки до модульної контрольної роботи	ОВД_МКР	-	+
7	Перелік питань для підготовки до екзамену	ОВД_ЕКЗ	-	+

Тематичний план лекційного курсу

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	практичні заняття	СРС	Усього	Лекції	практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля»									
1.1	Предмет і завдання навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля».	2 семестр				1 семестр			
		12	2	-	10	8	2	-	6
1.2	Зміст і суб'єкти оцінки впливу на довкілля.	16	2 2	2	10	4	-	-	4
1.3	Сфера застосування оцінки впливу на довкілля	16	2 2	2	10	8	2	-	6
1.4	Основні принципи проведення оцінки впливу на довкілля.	14	2 2	-	10	2	-	-	2
1.5	Етапи проведення оцінки впливу на довкілля.	14	2	2	10	8	2	-	6
						30	6	-	24
1.6	Порядок оголошення повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля.	14	2	2	10	2 семестр			
						22	-	2	20
1.7	Зміст та порядок складання звітів з оцінки впливу на довкілля.	16	2 2	2	10	24	2	2	20
1.8	Порядок проведення громадських слухань у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.	16	2 2	2	10	26	-	2	24
1.9	Висновок з оцінки впливу на довкілля щодо впровадження планової діяльності.	14	2 2	-	10	22	-	2	20
1.10	Оцінка транскордонного впливу на довкілля.	14	2	2	10	14	-	2	12
1.11	Порядок ведення Єдиного реєстру з ОВД	14	2	2	10	18	-	-	18
1.12	Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля.	8	2	-	6	16	-	2	14
1.13	Домашнє завдання	8	-	-	8	-	-	-	-
1.13	Модульна контрольна робота № 1	4	-	2	2	-	-	-	-
1.14	Виконання контрольної (домашньої)	-	-	-	-	8	-	-	8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	роботи ЗФН.					150	2	12	136
	Усього за модулем № 1	180	36	18	126	180	8	12	160
	Усього за навчальною дисципліною	180	36	18	126	180	8	12	160

Домашнє завдання.

Домашнє завдання з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» виконується у другому семестрі з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та практичних вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Метою домашнього завдання з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» є оволодіння студентами навичками самостійного опанування методологічних, нормативно-правових та методичних засад оцінки впливу на довкілля у процесі прийняття рішень щодо впровадження господарської діяльності та володіння основами еколого-експертної оцінки впливу на довкілля.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій. Час, потрібний для виконання домашнього завдання – 8 годин самостійної роботи.

Перелік питань для підготовки до екзамену

Перелік питань, зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами кафедри і затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома здобувачів вищої освіти.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни

«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»

Укладачі:

Гай А.Є., к.ф.-м.н., доц.,
доцент кафедри екології

Конспект лекцій розглянутий та
схвалений на засіданні кафедри екології

Протокол № ___ від « ___ » _____ 2023р.

Завідувач кафедри _____ Тамара ДУДАР

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 7 з 61	

Модуль №1. «Правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля».

Тема № 1

Предмет і завдання навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»

План лекції

1. Основні поняття та терміни ОВД.
2. Передумови запровадження ОВД в Україні та у світі.
3. Правові та організаційні засади ОВД.
4. Порядок проведення процедури ОВД.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Метою навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» є формування у майбутніх фахівців екологічної системи мислення, умінь та компетентностей для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та Директив ЄС та інших міжнародних зобов'язань, Верховною Радою України було ухвалено Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII «Про оцінку впливу на довкілля»

ОВД є інструментом визначення потенційного негативного впливу на довкілля господарської діяльності та встановлення заходів для мінімізації такого впливу на етапі планування проєктів, що ефективно застосовується у всьому світі.

ОВД проходять не всі проєкти, а лише ті, які можуть значно впливати на довкілля. Закон містить вичерпний перелік видів планованої діяльності та об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля, і прямо забороняє розпочинати провадження такої планованої діяльності, без оцінки впливу на довкілля й отримання рішення про провадження планованої діяльності.

ОВД проводять обов'язково перед ухваленням рішення про провадження планованої діяльності. Проведення її після такого рішення позбавлене будьякого змісту, адже в такому разі результати ОВД не можуть бути враховані органом, що дозволив реалізацію проєкту.

Закон встановлює правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, що спрямовані на попередження та запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Вплив на довкілля - будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також

наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів;

Громадськість - одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи;

Планована діяльність - планована господарська діяльність, що включає будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище; планована діяльність не включає реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, розширення, перепрофілювання об'єктів, інші втручання в природне середовище, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

До впровадження в Україні процедури ОВД, у тому вигляді, як її визначає Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», в Україні функціонував **інститут екологічної експертизи**.

Екологічна експертиза визначалася як вид науково-практичної діяльності та проводилася уповноваженими державними органами, еколого-експертними формуваннями та об'єднаннями громадян. Експертиза передбачала міжгалузеве екологічне дослідження, аналіз та оцінку передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища. *Результатом* експертизи була підготовка висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону довкілля, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

На даний час екологічна експертиза скасована та повністю замінена ОВД. Законодавство, яке її регулювало, також втратило чинність.

Об'єктом ОВД є планована діяльність, визначена Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Основні суб'єкти оцінки впливу на довкілля:

- особа, яка планує провадити плановану діяльність (термінологією закону – суб'єкт господарювання);

- органи державної влади, органи місцевого самоврядування, які є замовниками планованої діяльності (в Законі вони прирівнюються до суб'єктів господарювання, тобто орган, уповноважений провести процедуру ОВД щодо такої планованої діяльності);

- уповноважений центральний орган, уповноважені територіальні органи, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування (орган, уповноважений ухвалити рішення, яке дозволяє реалізацію планованої діяльності);

- громадськість;

- у випадках, що стосуються транскордонного контексту, – держава походження та зачеплена держава.

Міжнародне та європейське право визначає:

Оцінка впливу на довкілля – це процес, що складається із:

- підготовки розробником звіту про оцінку впливу довкілля;

- проведення консультацій із громадськістю;

- перевірки компетентним органом інформації, представленої у звіті про оцінку впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яка надається розробником, та будь-якої інформації, отриманої в ході консультацій з громадськістю;

- обґрунтованого висновку компетентного органу щодо суттєвого впливу проекту на довкілля з урахуванням результатів експертизи та, де це доцільно, власної додаткової експертизи;

- інтеграції обґрунтованого висновку компетентного органу у будь-яке рішення про початок діяльності.

Так визначає цю процедуру Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище (далі – Директива 2011/92/ЄС, зі змінами 2014 року). Імплементация цієї Директиви передбачена Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (зокрема, Додатком ХХХ).

Зобов'язання дотримуватися європейського законодавства про оцінку впливу на довкілля закріплено також у Протоколі про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

Також, проведення процедури ОВД передбачено міжнародними природоохоронними конвенціями, стороною яких є Україна.

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та транспозиції Директив ЄС з СЕО та ОВД Верховною Радою України було прийнято Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Переваги законопроекту «Оцінка впливу на довкілля»:

- оцінка наслідків для довкілля і здоров'я людини та розробка заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля планованої діяльності;

- участь громадськості та порядок врахування її результатів;

- відкритість документації для бізнесу та громадськості на всіх етапах процедури ОВД, що зменшує корупційні фактори при прийнятті рішень;

- чітка та прозора для інвестора процедура здійснення оцінки впливу та отримання висновку з ОВД;

- визначений перелік видів діяльності, які вимагають здійснення ОВД;

- Європейська модель ОВД, що забезпечує наближення до законодавства ЄС та виконання вимог міжнародних угод;

- врегульована процедура транскордонної оцінки впливу на довкілля в разі наявності такого впливу, в тому числі діяльності, яка здійснюється за межами України.

Передумови запровадження ОВД в Україні та у світі.

На сьогодні механізм оцінки впливу на довкілля в деяких варіаціях застосовують в усіх розвинених країнах світу. Його розробили на зламі 60-х і 70-х рр. ХХ ст. у Сполучених Штатах Америки насамперед через те, що саме ця країна внаслідок історичних умов найперша зіткнулася зі значними негативними наслідками неконтрольованої господарської діяльності для довкілля і здоров'я населення.

Позитивний досвід США перейняла й Європа. Уже в середні 80-х рр. ХХ ст. була прийнята Директива Ради ЄС 85/337/ЕЕС про оцінку впливу на довкілля певних державних і приватних проєктів, яка з кількома етапами змін і до сьогодні регламентує механізм ОВД для країн Європейського Союзу.

Базуючись на досвіді застосування Національного акта про екологічну політику в США і Директиви ЄС про ОВД, у 1987 році Генеральна Асамблея ООН затвердила цілі та принципи щодо оцінки впливу на довкілля. Згодом ці цілі та принципи були орієнтиром для становлення інституту ОВД у світі.

Відповідно до цього документа «оцінка впливу на довкілля – це процес аналізу позитивних та негативних впливів на довкілля запропонованого проєкту, плану чи діяльності. Конкретною метою оцінки є надання тим, хто ухвалює рішення, інформації, що дозволяє внести питання охорони довкілля до процесу ухвалення рішення щодо схвалення, відхилення чи зміни проєкту, плану чи діяльності, які перебувають на стадії розгляду».

Серед інших цей документ передбачав принцип, за яким держави не повинні дозволяти діяльності без розгляду на ранній стадії її впливу на довкілля (Принцип 1), принцип участі громадськості в процедурі ОВД (Принцип 7) та принцип, за яким рішення щодо діяльності, яка

підлягає ОВД, повинне бути письмовим, містити обґрунтування рішення, а також положення щодо недопущення, зменшення чи пом'якшення шкоди для довкілля, а також бути відкритим (Принцип 9).

У 90-х роках ХХ ст. на рівні Європейської економічної комісії були розроблені дві регіональні конвенції – Конвенція Європейської економічної комісії ООН про оцінку впливу на довкілля в транскордонному контексті (Конвенція Еспо) і про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя щодо питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція). Обидві були ратифіковані Україною. На жаль, упродовж тривалого часу Україна не ставилася з достатньою увагою до своїх міжнародних зобов'язань за цими конвенціями. За останні двадцять років органи Оргуської конвенції та конвенції Еспо ухвалили цілу низку рішень про недодержання Україною своїх зобов'язань.

Лише з підписанням у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом розпочалася реальна робота з упровадження в національне законодавство механізмів оцінки впливу на довкілля, зокрема, транскордонної оцінки та участі громадськості в цих процесах. За висновками міжнародних органів Оргуської конвенції та Конвенції Еспо, прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» повною мірою відповідає міжнародним зобов'язанням за цими договорами і здатний запровадити в Україні дієву європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності.

Обов'язкові елементи процедури ОВД, що вироблені майже сорокарічним досвідом у країнах ЄС та дозволяють досягти позитивного екологічного результату, включають, зокрема, кліматичні аспекти, розгляд альтернатив планованої діяльності, прозорість процедури, участь громадськості, зокрема на ранніх етапах, внесення до рішення за наслідками процедури ОВД обов'язкових екологічних умов провадження планованої діяльності, можливості для судового оскарження адміністративних рішень, що ухвалюються в результаті проведення процедури ОВД.

Оцінка впливу на довкілля – це процедура, що передбачає:

- підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
- проведення громадського обговорення;
- аналіз уповноваженим органом інформації, наданої у звіті з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;
- надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого вище;
- врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності;

Висновок з ОВД є обов'язковим для виконання і враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності; він може бути підставою для відмови у видачі цього рішення. Висновком може бути передбачено проведення суб'єктом господарювання післяпроектного моніторингу.

За невиконання екологічних умов висновку з ОВД для суб'єкта господарювання встановлено дисциплінарну, цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Зокрема, Законом «Про оцінку впливу на довкілля» передбачено, що діяльність підприємства, що порушило законодавство України про ОВД, може бути *тимчасово припинена* до моменту забезпечення виконання екологічних умов провадження діяльності.

Процедура ОВД проводиться перед прийняттям рішення про провадження проєктної діяльності.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 11 з 61	

Тема № 2

Зміст і суб'єкти оцінки впливу на довкілля.

План лекції

1. Система оцінки впливу на довкілля в Україні.
2. Нормативно-правова база України щодо процедури ОВД.
3. Критерії визначення планованої діяльності.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Закон про ОВД вміщує два переліки видів діяльності, які можуть значно впливати на довкілля (докладніше дивись додаток), щодо яких вимагає проведення процедури ОВД до ухвалення рішення про провадження планованої діяльності. Закон забороняє розпочинати будь-яку з цих видів діяльності без оцінки впливу на довкілля.

Проекти першої категорії потенційно є більш небезпечними і тому потребують підвищеної уваги. Проведення ОВД та надання висновку з ОВД щодо них належать до компетенції Міндовкілля. Усі проекти з першого переліку також обов'язково аналізують на предмет наявності підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України.

Проекти з другого переліку, або проекти другої категорії, зазвичай, проходять ОВД у департаменті/управлінні, до сфери повноважень яких належать питання охорони довкілля, відповідній обласній державній адміністрації за місцем провадження планованої діяльності.

Крім того, закон дозволяє суб'єктам господарювання звертатися безпосередньо до Міндовкілля для проходження ОВД навіть щодо планованої діяльності, яка згідно з розподілом повноважень між уповноваженим центральним та територіальними органами могла б проходити процедуру на місці (абзац 2 частини 4 статті 5 закону).

У період становлення інституту ОВД суб'єкти господарювання віддають перевагу центральному органу, навіть коли планують діяльність із впливом місцевого рівня. Позитивним наслідком такої ситуації є однакове й коректне застосування законодавства про ОВД у цих процедурах, негативним - значне навантаження на відділ.

ОВД Міндовкілля. ОВД не підлягає планована діяльність, спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції на території проведення антитерористичної операції на період її проведення, відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

Нормативно-правова база України щодо процедури ОВД.

1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII.
2. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 р. № 2155-VIII (набрав чинності з 07.11.2018 р.).

3. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті» від 19.03.1999 р. № 534- XIV).

4. Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1010 (додаток 1).

5. Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1010 (додаток 2).

6. Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026.

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті» від 02.04.2008 р. № 295.

8. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 989.

9. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026.

10. Порядок використання електронних довірчих послуг в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях державної форми власності, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 749.

11. Розміри плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.05.2018 р. № 182.

12. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження примірної форми договору» від 02.08.2018 р. № 286 (затверджена Примірна форма договору на проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля).

Вже на стадії планів будувати об'єкт, який входить до переліків Закону про ОВД, інвестор (у термінології Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» - суб'єкт господарювання) повідомить громаду та органи влади про свої наміри. Це буде зроблено через Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (надалі — Повідомлення).

У Повідомленні буде зазначено хто, що і де планує будувати, які потенційні впливи такої діяльності на довкілля, а також планований обсяг і деталізацію звіту з ОВД, який готуватиметься інвестором.

У Повідомленні також буде вказано, яким чином громада може висловитися щодо планованої діяльності вже на цьому ранньому етапі.

Суб'єкт подасть Повідомлення Департаменту екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації, який в свою чергу внесе його до Єдиного реєстру із оцінки впливу на довкілля (надалі - Реєстр), та також опублікує його у місцевій пресі і розмістить на дошках оголошень міської ради або в інших громадських місцях.

Реєстр є основним місцем накопичення усієї інформації про плановану діяльність, що проходить процедуру ОВД. Реєстр веде Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Він є відкритим і доступним через мережу Інтернет для усіх зацікавлених 24 години на добу.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» зробив дану процедуру максимально відкритою і прозорою. По-перше, усі документи, що створюються в ході процедури ОВД, в тому числі звіт із ОВД та інша документація, що подається суб'єктом господарювання є

відкритими. Раніше висновки державної екологічної експертизи перебували під грифом «Для службового користування» або ДСК, а матеріали ОВНС обмежувалися у доступі для захисту комерційної таємниці чи інтелектуальних прав розробників. Зараз і документи органів влади, що видаються в ході процедури, і усі документи, подані суб'єктами господарювання, за загальним правилом, є відкритими. Можливі виключення щодо розміщення інформації, але такі ситуації мають бути обґрунтовані суб'єктом господарювання, і рішення про обґрунтованість обмеження доступу до окремої інформації приймається уповноваженим органом. Проте інформація, що стосується впливу на довкілля, у тому числі про кількісні та якісні показники викидів і скидів, фізичні та біологічні фактори впливу, використання природних ресурсів та поведінки з відходами, є відкритою і доступ до неї не може бути обмежений.

По-друге, крім відкритості закон також передбачає дієві механізми забезпечення реальної доступності для громадськості усіх документів, що створюються у процедурі ОВД. Документи розміщуються на офіційному веб-сайті в мережі Інтернет уповноваженого органу, із зазначенням дати офіційного оприлюднення документа. Оприлюдненню підлягають такі документи: – повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля; – звіт з оцінки впливу на довкілля; – оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля; – звіт про громадське обговорення планованої діяльності; – інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їхнього прийняття).

На сьогодні, більшість органів реалізують цей обов'язок шляхом розміщення на своїх сайтах банеру-переходу до Єдиного реєстру із ОВД, який містить значно більше інформації про плановану діяльність. Деякі додатково розміщують ці документи безпосередньо на своїх сайтах у розділах із ОВД. Кожен з вище зазначених документів має конкретні терміни щодо опублікування. Так, Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля та Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля оприлюднюються суб'єктом господарювання не пізніше трьох робочих днів з дня їх подання уповноваженому територіальному органу. Інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та Рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття) оприлюднюється суб'єктом господарювання протягом трьох робочих днів з дня їх отримання суб'єктом господарювання.

Коли і звідки громадськість дізнається про плановану діяльність?

Саме тому, вже перший документ, що готується в рамках процедури ОВД, – повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля – публікується з метою сповістити громаду про плани інвестора. Окрім основної інформації про плановану діяльність, у повідомленні також обов'язково зазначається, яким чином громада може висловитися щодо планованої діяльності вже на цьому ранньому етапі, а також на наступних етапах ОВД. У Повідомленні зазначається хто, що і де планує будувати, які потенційні впливи такої діяльності на довкілля, а також планований обсяг і деталізацію звіту з ОВД, який готуватиметься інвестором. У ньому також буде вказано, яким чином громадськість може висловитися щодо планованої діяльності та майбутнього звіту з ОВД вже на цьому ранньому етапі.

Громадське обговорення – це процес збору зауважень і пропозицій громадськості щодо планованої діяльності в процесі прийняття органами влади рішення щодо її погодження.

Воно розпочинається з дня офіційного оприлюднення Оголошення та надання громадськості доступу до звіту з ОВД для ознайомлення.

Громадськість має право подавати будь-які коментарі, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтовувати.

Тема № 3

Сфера застосування оцінки впливу на довкілля

План лекції

1. Визначення процедури оцінки впливу на довкілля відповідно до вимог законодавства.
2. Вибір об'єкта досліджень планової діяльності, визначення характеристик стану довкілля в районі розташування об'єкта.
3. Опис мети реалізації наміченої діяльності, альтернативність проектних рішень, формування нових варіантів.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» – це адміністративна процедура, яка має чітко визначені етапи, а саме:

- 1) визначення необхідності проведення ОВД;
- 2) направлення повідомлення про планову діяльність;
- 3) підготовка звіту з ОВД;
- 4) громадське обговорення звіту з ОВД;
- 5) отримання висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 6) отримання рішення про провадження планованої діяльності урахуванням висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 7) післяпроектний моніторинг.

Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує аби оцінка була сфокусована на тих компонентах довкілля (фауна, флора, біорізноманіття, земля, ґрунти, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами) та аспектах здоров'я населення, що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів.

Закон з ОВД не вимагає надання обов'язкових умов щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля, у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля. Часто уповноважений орган аналізує звіт з оцінки впливу на довкілля, обсяг якого суб'єкт господарювання визначив самостійно або із врахуванням зауважень і пропозицій громадськості, якщо такі надходили.

Обов'язкові умови щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля надаються у двох випадках:

- у разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження;
- на вимогу суб'єкта господарювання.

Таким чином, за винятком випадків, коли планована діяльність підлягає транскордонній оцінці, закон надає право суб'єкту господарювання подати до уповноваженого органу вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля на власний розсуд. У випадку проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля за процедурою держави походження, надання таких умов є обов'язковим і не залежить від подання вимоги суб'єктом господарювання.

Коли суб'єкт господарювання отримав вимоги про обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту це дає окремі переваги в подальшому поданні документів:

1. Фокусування дослідження. Умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації надають уповноваженому органу можливість вказати суб'єкту господарювання яким чином і яку екологічну інформацію необхідно зібрати у звіті із оцінки впливу на довкілля аби всебічно відобразити впливи конкретної планованої діяльності на довкілля. Такі умови також допомагають вже на ранньому етапі визначити і врахувати на наступних етапах інтереси осіб і груп, що зазнають впливу від планованої діяльності.

2. Допомога у підборі альтернатив. Вже на стадії надання умов суб'єкт господарювання та уповноважений орган (а також в певній мірі і громадськість) вперше ідентифікують виправдані альтернативи (наприклад, територіального, технологічного чи іншого характеру), які будуть розглянуті у звіті із оцінки впливу на довкілля, та в цілому у процедурі прийняття рішення про допустимість чи недопустимість планованої діяльності уповноваженим органом.

3. Формування технічного завдання та економія ресурсів. Завдяки тому, що умови сприяють зосередженню екологічної оцінки на найбільш важливих питаннях, вони дають можливість обмежити у глибині дослідження другорядні аспекти. В свою чергу, це економить час і гроші суб'єкта господарювання, які інакше були би використані на непотрібні дослідження. Допомогаючи у фокусуванні досліджень та підборі виправданих альтернатив для детального аналізу у звіті з оцінки впливу на довкілля, умови допомагають сформулювати технічне завдання для власного спеціаліста чи проектанта, що готуватиме такий звіт на замовлення суб'єкта господарювання та, в кінцевому результаті, дають можливість покращити якість звіту з оцінки впливу на довкілля в цілому.

4. Зниження ризиків отримання відмови у видачі висновку чи висновку про недопустимість провадження планованої діяльності. Отримання суб'єктом господарювання на ранньому етапі процедури оцінки впливу на довкілля умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, від уповноваженого органу знижує ризики негативного завершення процедури для суб'єкта господарювання. Отримані умови вказують суб'єкту господарювання на вимоги до інформації, яка має бути включена до звіту для належної оцінки впливів планованої діяльності, що ставляться уповноваженим органом, який вирішуватиме питання про її допустимість.

5. Питання залучати чи не залучати до визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації уповноважений орган, окрім передбачених законом обов'язкових ситуацій, вирішує суб'єкт господарювання. Закон надає суб'єкту господарювання право (яким він може скористатися або ні) подати уповноваженому органу разом із повідомлення про провадження планованої діяльності вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Така вимога подається у довільній формі.

Обов'язковим елементом звіту із ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога містилася і у законодавстві про матеріали ОВНС, але реально на практиці не виконувалася. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься у законі і її ігнорування у звіті із ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку із ОВД чи скасування виданого висновку у судовому порядку.

Законом не встановлюються вимоги щодо мінімальної кількості альтернатив, які повинні бути досліджені. У Європі вважається вивчення щонайменше трьох альтернатив (географічного, технологічного чи іншого характеру), включаючи ту, якій інвестор віддає перевагу. При обранні виправдані альтернативи планованої діяльності, звертають увагу, на запропонований варіант, де врахуванні екологічні наслідки. Виправданими є альтернативи, які мають технічно і технологічно допустимі характеристики, і є економічно доцільні та ефективні.

Альтернативи можуть відрізнятися: різною передпроектною чи проектною документацією; місцем розташуванням (територіальні альтернативи); технологіями; проектною потужністю і продуктивністю; масштабом зайнятої території і розташуванням на ній будівель, споруд і джерел впливу; тривалістю життєвого циклу проекту (впровадженням проекту на інвестиційній фазі, тривалістю експлуатаційної фази і часом виведення з експлуатації); особливостями будівництва; умовами експлуатації (наприклад, режимом експлуатації, який впливає на потужність викидів, обсяги забруднюючих речовин тощо); сировиною і матеріалами, що використовуються; дизайном будівель і споруд; еколого-інженерною підготовкою і захистом території; інженерним забезпеченням і транспортним сполученням, що, у тому числі, впливає на екологічний слід проекту в цілому; іншими показниками.

Вже на етапі повідомлення закон вимагає від суб'єкта господарювання окреслити плановану діяльність із її технічними альтернативами, а також місце провадження та територіальні альтернативи. Повноцінно ці альтернативи повинні бути розглянуті у звіті із ОВД. У звіті із ОВД описуються альтернативи планованої діяльності, фактори довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, а також зазначаються основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.

При описі територіальних альтернатив їх аналізують на предмет різної величини і територіального масштабу впливу на:

- 1) житлову забудову та прирівняні до неї зони, а також чисельність зачепленого населення;
- 2) природоохоронні території та об'єкти, інші об'єкти і території, що охороняються і ймовірно будуть прямо зачеплені обраним варіантом планованої діяльності;
- 3) якість атмосферного повітря, стан вод, стан земель і ґрунтів, з урахуванням поточного стану і ризиків в даній локації (на даній території).

Технічні альтернативи аналізують на предмет:

- 1) різниці в обсягах викидів, скидів, відходів, у рівнях шуму, випромінювання, у ступені небезпечності хімічних речовин, що потрапляють у довкілля;
- 2) інтенсивності і територіального масштабу впливу викидів, скидів, хімічного забруднення земель, іншого забруднення на якість атмосферного повітря, стан поверхневих і підземних вод, стан і деградацію земель і ґрунтів;
- 3) різниці в обсягах втрат лісів та інших природних екосистем, інших природних та охоронюваних територій та об'єктів (у тому числі флори і фауни), зелених або захисних насаджень, природних біоресурсів;
- 4) економічного і раціонального використання ресурсів (земель, води, відходів);
- 5) інших індикаторів, прийнятих у галузі або для даної планованої діяльності.

Крім того, рекомендується порівнювати технічні альтернативи на предмет питомих викидів, скидів зворотних вод, питомих показників утворення відходів і використання та втрат сировини у технологічних процесах, розрахованих на одиницю виробничої потужності, виробленої продукції або наданих послуг.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 17 з 61	

Тема № 4

Основні принципи проведення оцінки впливу на довкілля.

План лекції

1. Повідомлення про планову діяльність.
2. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації про суб'єкт господарювання.
3. Аналіз кількісних показників впливу планової діяльності (інтенсивність впливу, питома потужність впливу, періодичність впливу, тривалість впливу, просторові межі впливу тощо) на довкілля.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Суб'єкт господарювання інформує уповноважений територіальний орган про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля шляхом подання повідомлення у письмовій формі (на паперових носіях) та в електронному вигляді за місцем провадження такої діяльності. Форма повідомлення затверджена постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.

У повідомленні наводиться інформація про суб'єкт господарювання, плановану діяльність, її альтернативи, технічні характеристики, сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля, планований обсяг досліджень, деталі процедури ОВД та можливості для участі в ній громадськості тощо.

Якщо планована діяльність відноситься до першої категорії (може мати значний вплив на довкілля або значний транскордонний вплив), може мати вплив на довкілля двох і більше областей, або замовником якої є місцеві державні адміністрації, та/або рішення щодо затвердження (схвалення) якої приймається Кабінетом Міністрів, така діяльність буде фінансуватися із залученням іноземних кредитів під державні гарантії.

Після з'ясування суб'єктом господарської діяльності необхідності проведення процедури ОВД, він має направити до територіального/центрального органу повідомлення про плановану діяльність, в якому будуть вказані характеристики планованої діяльності, соціально-економічний вплив, сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля, належність до категорії, рівня деталізації інформації та ін. Повідомлення – це документ, яким розпочинається процедура ОВД. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

Повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо вихідної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності. Повідомлення є об'ємним документом. До нього включається інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися та про участь громадськості у цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може звужуватися за бажанням суб'єкта господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

Суб'єкт господарювання інформує уповноважений територіальний орган про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля шляхом подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, у письмовій формі (на паперових носіях) та в електронному вигляді за місцем провадження такої діяльності.

Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля може бути подана: – особисто заявником (його представником); – надіслано засобами поштового зв'язку; – в електронній формі із застосуванням засобів електронних комунікацій (у тому числі електронного кабінету Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, іншого електронного кабінету чи інформаційної системи, користувачами якої є уповноважений територіальний орган та суб'єкт господарювання).

Відповідно до закону України «Про оцінку впливу на довкілля» на суб'єкта господарювання покладені обов'язки з інформування громадськості щодо оприлюднення Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля:

- опублікування повідомлення щонайменше у двох друкованих ЗМІ, територія розповсюдження яких охоплює адміністративно-територіальні одиниці, які можуть зазнати впливу планованої діяльності;
- розміщення на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність;
- оприлюднюються в інший спосіб, що гарантує доведення інформації до відома мешканців відповідної адміністративно-територіальної одиниці, на території якої планується розміщення об'єкта, чи до відповідної територіальної громади, яка може зазнати впливу планованої діяльності, та інших зацікавлених осіб.

У повідомленні про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, наводиться інформація про:

- 1) суб'єкта господарювання - назва (прізвище, ім'я, по батькові), юридична адреса (адреса реєстрації), контактний номер телефону;
- 2) плановану діяльність, її характеристику, технічні альтернативи;
- 3) місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи;
- 4) соціально-економічний вплив планованої діяльності;
- 5) загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо);
- 6) екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами;
- 7) необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами;
- 8) сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля;
- 9) належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля;
- 10) наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 11) планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 12) передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості;
- 13) проведення та процедуру громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля;
- 14) вид рішення про провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення;
- 15) найменування уповноваженого територіального органу або уповноваженого центрального органу, до якого подається повідомлення про плановану діяльність.

Плановану діяльність характеризують на предмет:

- 1) виробничих процесів, що є змістом планованої діяльності;
- 2) річної потреби у сировині, паливі і пальному, інших матеріалах, у воді (у відповідних одиницях виміру);
- 3) небезпечних речовин, що можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються;
- 4) організаційно-технічних і технологічних рішень з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, що прийняті за проектом і на які передбачені витрати, а також відновлювальних та компенсаційних заходів (якщо передбачено);
- 5) інших техніко-економічних показників та якісних характеристик, визначених проектом, що прямо впливають на використання та вилучення природних ресурсів, викиди, скиди, утворення відходів, шум, вібрацію, випромінювання, використання хімічних речовин, а також на деградацію земель, втрати природних екосистем, зелених або захисних насаджень.

Також зазначають технологічне устаткування, яке буде збудоване, реконструйоване, переоснащене чи демонтоване (замінене) у зв'язку з планованою діяльністю, і при цьому є:

- 1) джерелом утворення забруднюючих речовин;
- 2) джерелом значних фізичних впливів (шуму, інфра- або ультразвуку, які поширюються за межі виробничих корпусів і проммайданчика, значного електромагнітного випромінювання згідно з державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, іонізуючого випромінювання);
- 3) є накопичувачами забруднюючих речовин, твердих і рідких відходів;
- 4) належить до об'єктів, що згідно з Законом підлягають ОВД.

Вказують найменування устаткування, кількість одиниць, проектну потужність, питоме споживання палива, сировини чи матеріалів, запроєктовані технічні і технологічні рішення зі скорочення викидів, відходів, очищення від забруднюючих речовин, перероблення відходів, запобігання забрудненню довкілля.

Необхідно вказати інформацію про наступне:

- *санітарно-захисну зону*, відобразити її на картографічних матеріалах та обґрунтувати її розміри відповідно до чинних державних санітарних правил та іншого законодавства;

- *використання земель*, необхідно вказати площу землі під планову діяльність, її категорію та цільове призначення; заходи щодо інженерної підготовки та захисту земель; особливості рекультиватії порушених земель; шляхи управління родючим шаром та забрудненими землями, благоустрій територій;

- *водокористування і водовідведення*, зазначають опис водокористування і водовідведення на весь час планової діяльності; створюють картографічні матеріали, де на яких позначають водні об'єкти, задіяні у водокористуванні/ водовідведенні, місця забору води і скидання вод, установки для очищення стічних вод на території планованої діяльності;

- *оцінка викидів*, при описі джерел викидів, обґрунтовують якісний склад забруднюючих речовин і потужності викидів керуються чинними інструкціями щодо інвентаризації викидів та обґрунтування гранично допустимих викидів; здійснюють оцінку і моделювання викидів за певною забруднюючою речовиною Для діючого об'єкта (підприємства, проммайданчика), викиди і вплив від проєктованих джерел викидів оцінюють у сукупності з існуючими джерелами викидів, які продовжать діяти на проммайданчику з початком планованої діяльності; наводять детальну характеристику викидів та заплановують встановлення очисних систем з їх детальним описом; на плані підприємства позначають всі стаціонарні джерела викидів; здійснюють моделювання викидів згідно з ОНД-86;

- *оцінка скидів і забруднення води*, при оцінці і характеристиці скидів і забруднення води керуються чинним порядками та інструкціями щодо розроблення ГДС, державного обліку

водокористування, іншими порядками, інструкціями, методиками, нормативами, правилами і переліками забруднюючих речовин; проектною документацією встановлюватися допустимі концентрації та проектні нормативи ГДС; якість зворотних вод та стічних вод регулюється водним законодавством включаючи правила охорони поверхневих вод від забруднення; зворотні (стічні) води характеризують за типами та/ або категоріями, річними обсягами утворення (в одиницях об'єму та маси), показниками якісного і кількісного складу, технологіями очищення (попереднього очищення);

- *оцінка відходів*, відходи характеризують у розрізі джерел або виробничих процесів, від яких вони утворюються, а також класів небезпеки; складаючи перелік відходів, враховують проміжні процеси підготовки/ оброблення/ перероблення сировини і матеріалів, у яких утворюються відходи; здійснюючи опис видів відходу, зазначають його найменування або код згідно з державними класифікаторами, річний обсяг утворення, обсяг розміщення на власних місцях видалення відходів, обсяг утилізації власними силами, обсяг передачі іншим організаціям на утилізацію або розміщення (захоронення);

- *оцінка шуму* здійснюється з метою, щоб при діяльності підприємства, установи, організації та громадяни вжили необхідних заходів щодо запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого фізичного впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини в населених пунктах, рекреаційних і заповідних зонах, а також в місцях масового скупчення і розмноження диких тварин ґрунтуючись на дотриманні законодавством про охорону навколишнього природного середовища;

- *оцінка електромагнітного випромінювання* проводиться у випадках (для джерел), передбачених державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань;

- *оцінка іонізуючого випромінювання* та радіаційного забруднення здійснюють у випадках, передбачених основними санітарними правилами забезпечення радіаційної безпеки України, та з урахуванням чинних державних гігієнічних нормативів норм радіаційної безпеки (на даний час – НРБУ-97);

- *оцінка теплового забруднення* здійснюється при скиданні нагрітих зворотних вод у водні об'єкти та підвищення температури ґрунтових вод (для діючих об'єктів); така оцінка проводять на основі гідротермічних розрахунків для водойм і водотоків і моделювання гідротермічних процесів, у тому числі галузевих методологій.

Отже, при проведенні процедури ОВД виділяються наступні компоненти довкілля для яких здійснюється опис оцінки впливу:

- оцінка впливу на якість атмосферного повітря;
- оцінка впливу на поверхневі води;
- оцінка впливу на підземні води; – оцінка впливу на надра;
- оцінка впливу на землі і ґрунти;
- оцінка впливу на фауну, флору, біорізноманіття;
- оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти;
- оцінка впливу на клімат;
- оцінка впливу відходів на довкілля;
- оцінка можливого впливу на довкілля, що зумовлена технологією чи речовинами, що використовуються;
- оцінка впливу на соціально-економічні умови.

Розглядаються тільки ті компоненти та об'єкти навколишнього природного середовища, на які впливає планована діяльність, а також ті, сучасний стан яких не відповідає нормативному. Для кожного компонента навколишнього природного середовища, що розглядається, наводиться обґрунтування необхідності оцінки впливів на нього.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 21 з 61	

Тема № 5

Етапи проведення оцінки впливу на довкілля.

План лекції

1. Учасники ОВД.
2. Скринінг та скоупінг.
3. Звіт з оцінки впливу.
4. Оцінка достовірності інформації щодо характеру потенційного впливу, ризиків і наслідків планової діяльності на довкілля.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Учасниками ОВД є:

- суб'єкти господарювання;– органи державної влади;– органи місцевого самоврядування, які є замовниками планованої діяльності і прирівнюються до суб'єктів господарювання;– уповноважений центральний орган;
- уповноважені територіальні органи;
- інші органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
- громадськість;
- держава походження; зачеплена держава.

Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує аби оцінка була сфокусована на тих компонентах довкілля (фауна, флора, біорізноманіття, земля, ґрунти, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами) та аспектах здоров'я населення, що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів.

Скоупінг (scoping) – виявлення проблем і сфер впливу, які видаються важливими, а також встановлення джерел інформації для ОВД. Оцінка альтернативних проектів, в результаті якої виявляється найбільш бажаний, сприятливий для навколишнього середовища спосіб досягнення заявлених у проекті цілей. Скоупінг є важливою частиною процедури оцінки впливу, оскільки дозволяє суб'єктам ОВД (суб'єкту господарювання, громадськості, а на вимогу замовника і уповноваженому органу) визначити основні впливи на довкілля та питання, які будуть визначальними у процедурі прийняття рішення для конкретної планованої діяльності та обмежити у глибині дослідження другорядні.

Первинно, планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що включатиметься до звіту із ОВД, зазначається суб'єктом господарювання у повідомленні. Протягом 20 робочих днів з дня його оприлюднення у реєстрі громадськість має право надати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності в цілому, а також щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Такі зауваження і пропозиції пересилаються суб'єкту

господарювання для врахування під час розробки звіту із ОВД. Незалежно від того, чи надіслані вони до уповноваженого центрального чи уповноваженого територіального органу, останні зобов'язані внести їх до реєстру із ОВД і переслати інвестору протягом 3-ох робочих днів із дня надходження. Первинно зауваження і коментарі громадськості на цій стадії вивчає і, де доцільно, враховує уповноважений орган. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД.

Законодавець умисно встановив різні часові рамки для подання коментарів громадськості, і для видачі уповноваженим органом умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Це було зроблено для того, аби надати уповноваженому органу вже на етапі скоупінгу можливість почути громадськість, і, де доцільно, перенести усі чи окремі зауваження і пропозиції громадськості до обов'язкових для суб'єкта господарювання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом (після опублікування повідомлення у реєстрі) зауваження і пропозиції громадськості пересилаються суб'єкту господарювання, який при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД.

Інформація про врахування зауважень і пропозицій громадськості відображається суб'єктом господарювання у звіті із ОВД. Належність врахування суб'єктом господарювання зауважень і пропозицій громадськості на цій стадії перевіряється уповноваженим органом під час аналізу звіту із ОВД та підготовки звіту про громадське обговорення.

Закон з ОВД не вимагає надання обов'язкових умов щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля. Часто уповноважений орган аналізує звіт з оцінки впливу на довкілля, обсяг якого суб'єкт господарювання визначив самостійно або із врахуванням зауважень і пропозицій громадськості, якщо такі надходили. Обов'язкові умови щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля надаються у двох випадках:

– у разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження;

– на вимогу суб'єкта господарювання.

Таким чином, за винятком випадків, коли планована діяльність підлягає транскордонній оцінці, закон надає право суб'єкту господарювання подати до уповноваженого органу вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля на власний розсуд. У випадку проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля за процедурою держави походження, надання таких умов є обов'язковим і не залежить від подання вимоги суб'єктом господарювання.

Наявні ще декілька обов'язків уповноваженого органу в контексті визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Вони виникають у випадках:

– подання повідомлення про плановану діяльність, яка стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

– подання суб'єктом господарювання повідомлення про плановану діяльність безпосередньо до уповноваженого центрального органу;

– надходження зауважень і пропозицій громадськості.

Скринінг (screening), в рамках якого визначається, чи необхідно оцінювати проєкт з точки зору впливу на навколишнє середовище і наскільки детально.

Звіт з ОВД є документом, який описує плановану діяльність, територіальні та технологічні альтернативи, що розглядалися інвестором, прогнозований вплив на складові довкілля, а також сплановані суб'єктом господарювання заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, зменшення чи усунення негативного впливу. Структуру звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт) та загальний зміст його основних розділів визначено Законом і порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Звіт з оцінки впливу на довкілля є публічним. Він завантажується в реєстр ОВД, а також розміщується в місцях, де б громадськість мала вільний доступ для ознайомлення.

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством. Досвід дії закону демонструє, що для українських підприємців формування звітів з ОВД стало чималим викликом. Підприємці не знайомі зі шляхами та інструментами збору й опрацювання даних, їм важко дається розуміння численних нормативних вимог, а малий бізнес та деякі галузі схильні недооцінювати масштаби свого впливу. Все це впливає на якість самих звітів і унеможливорює здійснення таких важливих для державної екополітики операцій як аналітика й прогнозування.

На свій вибір суб'єкт господарювання може розробити звіт із ОВД власними силами, або із залученням проєктної організації. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» не передбачає будь-якої атестації чи сертифікації експертів, які розробляють звіт із ОВД. Враховуючи відкритість звітів та висновків із ОВД, очікується, що професійний рівень проєктантів, а відтак і якість звітів із ОВД, відрегулюється ринком. Єдиною згадкою про виконавців звітів з ОВД є стаття 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», відповідно до частини восьмої цієї статті з оцінки впливу на довкілля підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації та зберігається в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає обов'язковий зміст звіту із ОВД, від якого суб'єкт господарювання не має права відхилитися. Усі зазначені у законі відомості повинні бути присутніми у звіті. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності та її основних характеристик;
- 2) опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів;
- 5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності;
- 6) опис методів прогнозування, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;
- 7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;
- 8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;
- 9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;

10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли після оприлюднення повідомлення, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення зауважень та пропозицій, отриманих під час громадського обговорення;

11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1–11 цієї частини, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

Закон не регулює часового співвідношення здійснення процедури ОВД та розробки проектної документації. У кожному конкретному випадку, виходячи із особливостей планованої діяльності, це питання може вирішуватися по-різному. Разом з тим, має бути обраний момент у проектуванні планованої діяльності, коли, із одного боку, вже відомо достатньо вихідної інформації для того аби повноцінно оцінити вплив на довкілля, а з другого – врахування обов'язкових екологічних умов, зазначених у висновку із ОВД, не потребуватиме переробки проектної документації. До прикладу проведення ОВД після розробки техніко-економічного обґрунтування (ТЕО), але перед розробкою проекту чи робочого проекту може бути вдалим моментом.

Міністерством захисту довкілля і природних ресурсів України було видано Наказ «Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля». У цьому документі – детальні рекомендації, як правильно оформлювати та готувати звіти з оцінки впливу на довкілля, що можна застосовувати до будь-якої планованої діяльності. Ці рекомендації допоможуть підприємцям не допускати помилок у підготовці такого звіту. Звіт із ОВД, враховуючи об'єм цього документа, згідно з вимогами закону розміщується у місцях, доступних для громадськості, у приміщеннях: – уповноваженого органу – органу місцевого самоврядування відповідної адміністративно територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності – у приміщенні суб'єкта господарювання та, додатково – може розміщуватися в інших загальнодоступних місцях, визначених суб'єктом господарювання.

У назві Звіту зазначають: найменування виду планованої діяльності або об'єкта, згідно з Законом, та конкретний зміст планованої діяльності; загальну площу території провадження планованої діяльності, а також адміністративну область і район.

Характеризуючи кількісні і якісні показники, використані для опису поточного стану довкілля або для оцінки забруднення чи інших впливів, зазначають використані методи виконання вимірювань, методики збору та оброблення даних, за потреби, з відповідними посиланнями на джерела інформації.

Характеризуючи кількісні і якісні показники, використані для опису поточного стану довкілля або для оцінки забруднення чи інших впливів, зазначають використані методи виконання вимірювань, методики збору та оброблення даних, за потреби, з відповідними посиланнями на джерела інформації.

Рекомендується додавати до Звіту графічні матеріали, які відображають багаторічну динаміку показників, за даними спостережень за станом довкілля і виробничого контролю на підприємстві (у разі планованої діяльності, що передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення) або державного моніторингу довкілля.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 25 з 61	

Тема № 6

Порядок оголошення повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля.

План лекції

1. Зміст та структура відповідних форм документів з ОВД.
2. Терміни та способи подання документів з ОВД.
3. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації.
4. Сутність і змістовне наповнення повідомлення про плановану діяльність.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Документом, яким розпочинається процедура ОВД, є повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля. Суб'єкт господарювання має право самостійно (з додержання вимог частини другої цієї статті) подати повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля, безпосередньо до уповноваженого центрального органу з метою отримання його висновку з оцінки впливу на довкілля. У такому разі уповноважений центральний орган упродовж трьох робочих днів з дня отримання такого повідомлення надсилає копію повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля, до уповноваженого територіального органу за місцем провадження діяльності з метою одержання його зауважень та пропозицій із приводу планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо вихідної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності. Повідомлення є об'ємним документом. До нього входять інформація про плановану діяльність та її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися, та про участь громадськості в цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може звужуватися за бажанням суб'єкта господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026. Повідомлення про плановану діяльність вноситься уповноваженим територіальним органом, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою цієї статті, - уповноваженим центральним органом до Єдиного реєстру з ОВД упродовж трьох робочих днів із дня надходження.

У повідомленні про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, наводиться інформація про:

- 1) суб'єкта господарювання - назва (прізвище, ім'я, по батькові), юридична адреса (адреса реєстрації), контактний номер телефону;
- 2) плановану діяльність, її характеристику, технічні альтернативи;

- 3) місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи;
- 4) соціально-економічний вплив планованої діяльності;
- 5) загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо);
- 6) екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами;
- 7) необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами;
- 8) сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля;
- 9) належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля;
- 10) наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 11) планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 12) передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості;
- 13) проведення та процедуру громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля;
- 14) вид рішення про провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення.

Обов'язковим елементом звіту з ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога була внесена до законодавства про матеріали ОВНС, але реально на практиці її не виконували. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься в законі та її ігнорування у звіті з ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку з ОВД чи скасування виданого висновку у судовому порядку.

Закон не встановлює вимог щодо мінімальної кількості альтернатив, які повинні бути досліджені. Хорошим тоном в Європі вважається вивчення щонайменше трьох альтернатив (географічного, технологічного чи іншого характеру), включаючи ту, якій інвестор віддає перевагу. Альтернативи географічного характеру не завжди можуть бути знайдені, особливо коли мова йде про перепрофілювання чи поновлення термінів дії дозволів, але технологічні альтернативи наявні завжди. До альтернатив технологічного характеру, зокрема, відносять варіанти спланованих суб'єктом господарювання заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля. Наприклад, якщо планується будівництво автошляху, то заходи зі зниження рівнів шуму можуть бути дуже різноманітними – від улаштування звукоізоляційних екранів чи вибору дорожнього покриття до встановлення обмеження швидкості чи тоннажу транспорту.

Водночас закон свідчить про те, що альтернативи повинні бути виправданими. Виправданими вони повинні бути з точки зору суб'єкта господарювання, який планує таку діяльність, тобто повідомлення і звіт з ОВД повинні відображати реальні альтернативи, які вивчав інвестор. Наприклад, зазначення в повідомленні як альтернативи вітрової електростанції атомної, навряд чи можна вважати виправданою альтернативою. В Україні існує державна монополія на об'єкти атомної енергетики, і якщо таке повідомлення подано не НАЕК «Енергоатом», реальної можливості збудувати та експлуатувати такий об'єкт суб'єкт господарювання не має права.

Уже на етапі повідомлення закон вимагає від суб'єкта господарювання окреслити плановану діяльність з її технічними альтернативами, а також місце провадження й територіальні альтернативи. Повноцінно ці альтернативи повинні бути розглянуті у звіті з ОВД. У звіті з ОВД описуються альтернативи планованої діяльності, фактори довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, а також

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 27 з 61	

зазначаються основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.

Необхідність розглядати альтернативи у звіті рівноцінно впливає також із повноважень уповноваженого органу погодити альтернативний варіант. Згідно із законом, якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обґрунтованим варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою з суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності. У разі незгоди суб'єкта господарювання уповноважений орган видає висновок про недопустимість планованої діяльності (негативний висновок з ОВД).

Оцінивши вплив планованої діяльності (за альтернативами) на довкілля, у звіті з ОВД необхідно передбачити (за альтернативами) заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, зокрема (за можливості) компенсаційні заходи. Професійне й відповідальне ставлення до складання звіту з ОВД є запорукою одержання висновку з оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності з адекватними екологічними умовами.

Чим краще суб'єкт господарювання (чи найнятий ним проєктант) розробить у звіті з ОВД заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, зокрема (по можливості) компенсаційні заходи, тим вища ймовірність того, що уповноважений орган вважатиме ці заходи достатніми і саме їх занесе до екологічних умов провадження планованої діяльності. І навпаки, в умовах використання недостовірних відомостей (наприклад, копіювання даних про стан довкілля зі звіту з ОВД з іншого регіону), відсутності адекватного дослідження впливів планованої діяльності на довкілля й розроблення відповідних природоохоронних заходів уповноважений орган не матиме достатніх вихідних даних для формулювання адекватних та ефективних екологічних умов і, отже, буде зобов'язаний відмовити у видачі висновку чи видати висновок про недопустимість планованої діяльності.

Після висловлення суб'єктом господарювання намірів провадити плановану діяльність, що підлягає ОВД, розпочинається стадія визначення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД (скоупінг).

Після з'ясування суб'єктом господарської діяльності необхідності проведення процедури ОВД, він має направити до територіального/центрального органу повідомлення про плановану діяльність, в якому будуть вказані характеристики планованої діяльності, соціально-економічний вплив, сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля, належність до категорії, рівня деталізації інформації та ін.

Повідомлення – це документ, яким розпочинається процедура ОВД. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля. Повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо вихідної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності. Повідомлення є об'ємним документом. До нього включається інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися та про участь громадськості у цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може зужуватися за бажанням суб'єкта господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 28 з 61	

Тема № 7

Зміст та порядок складання звітів з оцінки впливу на довкілля.

План лекції

1. Звіт з оцінки впливу на довкілля.
2. Зміст та структура.
3. Визначення заходів для усунення, мінімізації, або компенсації несприятливих наслідків планової діяльності у рамках процесу ОВД для прийняття екологічно-виважених рішень та раціонального використання ресурсів.
4. Нормативно-методичне забезпечення.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Звіт з ОВД є документом, який описує плановану діяльність, територіальні та технологічні альтернативи, що розглядалися інвестором, прогнозований вплив на складові довкілля, а також сплановані суб'єктом господарювання заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, зменшення чи усунення негативного впливу. Структуру звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт) та загальний зміст його основних розділів визначено Законом і порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Звіт з оцінки впливу на довкілля є публічним. Він завантажується в реєстр ОВД, а також розміщується в місцях, де б громадськість мала вільний доступ для ознайомлення.

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством. Досвід дії закону демонструє, що для українських підприємців формування звітів з ОВД стало чималим викликом. Підприємці не знайомі зі шляхами та інструментами збору й опрацювання даних, їм важко дається розуміння численних нормативних вимог, а малий бізнес та деякі галузі схильні недооцінювати масштаби свого впливу. Все це впливає на якість самих звітів і унеможливорює здійснення таких важливих для державної екополітики операцій як аналітика й прогнозування.

На свій вибір суб'єкт господарювання може розробити звіт із ОВД власними силами, або із залученням проектної організації. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» не передбачає будь-якої атестації чи сертифікації експертів, які розробляють звіт із ОВД. Враховуючи відкритість звітів та висновків із ОВД, очікується, що професійний рівень проектантів, а відтак і якість звітів із ОВД, відрегулюється ринком. Єдиною згадкою про виконавців звітів з ОВД є стаття 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», відповідно до частини восьмої цієї статті з оцінки впливу на довкілля підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації та зберігається в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Практичний досвід застосування Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» свідчить про низький рівень якості Звітів з ОВД, що розроблюються для видів діяльності та

об'єктів різних галузей промисловості, як наслідок, такий стан справ не дає змоги в повною мірою об'єктивно оцінити ймовірні впливи на довкілля та передбачити заходи щодо їх усунення. Це слугує негативним трендом для просування дієвого довкіллевого інструменту – оцінки впливу на довкілля, та підвищує рівень недовіри як з боку громадськості, так і з боку замовників планованої діяльності та розширює можливості прийняття суб'єктивних рішень з боку органів державної влади.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» не встановлює мінімальних чи максимальних строків, які мають пройти між поданням повідомлення та звіту із ОВД. Суб'єкт господарювання може подати звіт із ОВД і через 3, 6 чи 12 місяців з дня оголошення своїх намірів про провадження планованої діяльності. Разом з тим, все ж достатній проміжок часу між цими подіями має пройти, адже суб'єкт господарювання зобов'язаний розробляти звіт із ОВД із належним врахуванням зауважень і пропозицій громадськості та із виконанням умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, якщо такі подавалися. Подання звіту з ОВД до реєстру на 21 робочий день після подання повідомлення може розглядатися як порушення зазначених вище обов'язків.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає обов'язковий зміст звіту із ОВД, від якого суб'єкт господарювання не має права відхилитися. Усі зазначені у законі відомості повинні бути присутніми у звіті. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності та її основних характеристик;
- 2) опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів;
- 5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності;
- 6) опис методів прогнозування, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;
- 7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;
- 8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;
- 9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли після оприлюднення повідомлення, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення зауважень та пропозицій, отриманих під час громадського обговорення;
- 11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;
- 12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1–11 цієї частини, розраховане на широку аудиторію;
- 13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

Професійне і відповідальне ставлення до складання звіту із ОВД є запорукою одержання висновку із оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності із адекватними екологічними умовами. Чим краще суб'єкт господарювання (чи найнятий ним проєктант) розробить у звіті із ОВД заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення,

зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів, тим вище ймовірність того, що уповноважений орган вважатиме ці заходи достатніми і саме їх перенесе у екологічні умови провадження планованої діяльності. І навпаки, в умовах використання недостовірних відомостей (до прикладу, копіювання даних про стан довкілля із звіту з ОВД з іншого регіону), відсутності адекватного дослідження впливів планованої діяльності на довкілля та розробки відповідних природоохоронних заходів, уповноважений орган не матиме достатніх вихідних даних для формулювання адекватних та ефективних екологічних умов, і відтак буде зобов'язаний відмовити у видачі висновку чи видати висновок про недопустимість планованої діяльності.

Структуру звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт) та загальний зміст його основних розділів визначено Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» і порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Звіт підписується всіма його виконавцями із зазначенням їх кваліфікації. Кваліфікацію виконавців Звіту зазначають відповідно до диплома, як визначено у частині третій статті 7 Закону України «Про вищу освіту»: інформація про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність (спеціальності, галузь знань – для міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізація та професійна кваліфікація (у разі присвоєння).

На початку Звіту або на його титульній сторінці наводять наступні відомості:

- 1) назву Звіту;
- 2) реєстраційний номер справи з ОВД;
- 3) відомості про суб'єкта господарювання: найменування, організаційно-правову форму, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, юридичну і поштову адреси, контакти (офіційний веб-сайт в мережі Інтернет, електронну адресу, телефони);
- 4) відомості про авторів Звіту (розробників, виконавців): юридична особа/ фізична особа, П.І.Б. авторів або виконавців (авторів розділів, виконавців вишукувань та досліджень або технічних (науковотехнічних) звітів), із зазначенням їхньої кваліфікації;
- 5) за потреби, відомості про акредитовані випробувальні лабораторії, залучені до проведення інструментальних вимірювань;
- 6) рік складання Звіту.

У назві Звіту зазначають: найменування виду планованої діяльності або об'єкта, згідно з Законом, та конкретний зміст планованої діяльності; загальну площу території провадження планованої діяльності, а також адміністративну область і район.

Характеризуючи кількісні і якісні показники, використані для опису поточного стану довкілля або для оцінки забруднення чи інших впливів, зазначають використані методи виконання вимірювань, методики збору та оброблення даних, за потреби, з відповідними посиланнями на джерела інформації.

До додатків Звіту можуть включатися: результати моделювання розсіювання викидів в атмосферному повітрі, скидів забруднюючих речовин зі зворотними водами; копії довідок від суб'єктів державного моніторингу вод, інші вихідні дані, що були використані для оцінки поточного стану чи розрахунків; стислі технічні або науково-технічні звіти про спеціальні вишукування або дослідження; копії чинних дозвільних документів у сфері охорони навколишнього природного середовища і спеціального використання природних ресурсів (дозвіл на спецводокористування, спеціальний дозвіл на користування надрами тощо), копії правостановлюючих документів на земельні ділянки, а для орендарів водних об'єктів, зачеплених планованою діяльністю, – на водні об'єкти.

В разі підготовки Звіту здійснювалися спеціальні дослідження (біологічні, гідрологічні, ґрунтові тощо), то до Звіту, за потреби, додають стислий науково-технічний звіт про спеціальні дослідження, у якому містяться: відомості про виконавців, завдання спеціальних досліджень,

методологія збору даних та їх оброблення, картографічні матеріали, основні результати, узагальнені у табличному форматі, висновки та рекомендації фахівців до планованої діяльності і до заходів із запобігання, зменшення чи усунення впливу.

Рекомендується додавати до Звіту графічні матеріали, які відображають багаторічну динаміку показників, за даними спостережень за станом довкілля і виробничого контролю на підприємстві (у разі планованої діяльності, що передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення) або державного моніторингу довкілля.

Частина Звіту з ОВД щодо екологічного моніторингу призначена для встановлення ефективності заходів, спрямованих на пом'якшення та/або зменшення негативного впливу на довкілля планованої діяльності, та перевірки прогнозних оцінок змін елементів довкілля (ступеня забруднення атмосфери, ґрунтів, вод, впливів на біоту), зроблених на ранніх етапах процесу ОВД. Для 40 цього у Звіті з ОВД необхідно подати стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) – планів післяпроектного моніторингу.

Програму екологічного моніторингу необхідно розробити в такий спосіб, щоб визначити, чи були впроваджені заходи з пом'якшення та/або зменшення наслідків відповідно до узгодженого графіка і чи працюють вони, як очікувалося, чи є необхідність вводити коригувальні заходи.

Мінімальна періодичність екологічного моніторингу не повинна бути меншою ніж чотири рази на рік після введення об'єкта планованої діяльності в експлуатацію. Екологічний моніторинг повинен тривати до повної стабілізації екологічної ситуації.

У програмі екологічного моніторингу необхідно подати опис і точне місцезнаходження основних та контрольних пунктів і/або полігонів, на яких здійснюватимуть спостереження, вимірювання та обліки (картосхема розміщення об'єкта планованої діяльності, розміщення пунктів та/або полігонів).

Обов'язково зазначають перелік інструментів та приладів, які застосовуватимуть під час спостережень, вимірювань та обліків.

Під час організації спостережень впливу будівництва на біорізноманітність необхідно приділяти увагу можливим порушенням меж будівельного майданчика та запобігати потраплянню техніки й сміття на прилеглі території з природними комплексами, а також вважати, що:

- моніторинг стану біоти не має затверджених методик чи затверджених державних стандартів;
- він повинен охоплювати як період будівництва, так і період експлуатації об'єкта, хоча б найближчі 3–5 років;
- насамперед він повинен бути спрямованим на раритетний компонент біоти (види, угруповання та біотопи).

У межах природоохоронних територій, що потрапляють до зони впливу планованої діяльності, повинні оцінюватися зміни не лише їх раритетної складової, а й динаміка загального стану природних угруповань (зміна видового складу рослин і тварин, погіршення їх стану та зменшення чисельності, поширення чужорідних видів тощо); – окремим блоком повинен бути моніторинг стану диких ресурсних видів у зоні впливу автодороги (мисливські, рибогосподарські, лікарські).

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 32 з 61	

Тема № 8

Порядок проведення громадських слухань у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

План лекції

1. Доступ громадськості до звіту з оцінки впливу на довкілля з метою врахування зауважень і пропозицій щодо планової діяльності.
2. Права та форми участі громадськості у процесі ОВД.
3. Порядок проведення громадських слухань.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

У процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності проводиться громадське обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Стара системи ОВНС передбачала, що залучення громадськості відбувалося силами замовника, і він же розглядав отримані коментарі. Нова процедура ОВД перекладає на уповноважений орган обов'язки із забезпечення громадського обговорення та врахування зауважень і пропозицій громадськості. Це дуже правильне рішення, адже замовник, яким би екологічно та соціально відповідальним він не був, є зацікавленим у прийнятті позитивного рішення щодо його планованої діяльності. Уповноважений орган є особою неупередженою і відповідальною за прийняте рішення, а відтак і зацікавленою в отриманні якомога більше інформації, важливої для прийняття зваженого, поінформованого і обґрунтованого рішення. Активність громадськості підвищується, коли суспільство бачить результати своєї долученості до процесу оцінки впливу на довкілля.

Концепція участі громадськості у прийнятті рішень з питань, що стосуються довкілля, перенесена у закон про ОВД передбачає виконання уповноваженим органом:

- 1) обов'язків із своєчасного адекватного і ефективного інформування громадськості;
- 2) перевірки виконання обов'язків із інформування суб'єктом господарювання;
- 3) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі;
- 4) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі прийняття рішення.

Належне виконання уповноваженим органом обов'язку по врахуванню коментарів громадськості не надає громаді можливості накласти «вето» на проект, але передбачає відповідальне опрацювання уповноваженим органом, який приймає рішення, усіх зауважень, їхнє врахування чи обґрунтоване відхилення, а також інформування громадськості про прийняте рішення разом із обґрунтуванням причин і міркувань, покладених в основу цього рішення.

Незалежно від етапу процедури ОВД протягом строків громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які письмові зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтування. Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля.

проводиться у формі надання письмових зауважень і пропозицій, а також у формі громадських слухань.

Громадське обговорення на цьому етапі починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення. Триває громадське обговорення від 25 до 35 робочих днів в залежності від масштабів очікуваного впливу та кількості спланованих громадських слухань.

Громадське обговорення – це процес збору зауважень і пропозицій громадськості щодо планованої діяльності в процесі прийняття органами влади рішення щодо її погодження. Воно розпочинається з дня офіційного оприлюднення Оголошення та надання громадськості доступу до звіту з ОВД для ознайомлення. Громадське обговорення відбувається у формі громадських слухань, а також у формі збору письмових коментарів протягом строку громадського обговорення і триває щонайменше 25 робочих днів. Громадськість має право подавати будь-які коментарі, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтувати.

Усі пропозиції та зауваження громадськості, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженим органом. За результатами такого розгляду уповноважений орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій.

Витрати, пов'язані з проведенням громадського обговорення, несе суб'єкт господарювання. Подаючи уповноваженому органу звіт з ОВД та оголошення суб'єкт господарювання вносить до реєстру також і документ, що підтверджує внесення плати за проведення громадського обговорення. Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля затверджений Наказом Мінприроди від 30.05.2018 № 1826.

Існує декілька загальних правил щодо занесення до таблиці зауважень чи пропозицій – кожне зауваження чи пропозицію вносити окремо;

- однотипні зауваження рекомендовано групувати за їх змістом;
- у другій графі таблиці зазначаються дані усіх представників громадськості, хто подав однакові чи близькі за змістом зауваження і пропозиції;
- у третій графі – узагальнений зміст зауваження чи пропозиції;
- у четвертій – результат розгляду, а також інформацію про те, яким чином і де саме у звіті таке зауваження чи пропозиція було враховано, або із яких підстав враховано частково чи відхилено;
- не допускається групування зауважень за суб'єктом їхнього подання;
- не допускається залишати без розгляду зауваження і пропозиції, що не піддаються групуванню;
- результат розгляду кожного зауваження і пропозиції (окремо чи у групі із аналогічними чи близькими за змістом зауваженнями і пропозиціями) повинен бути відображений у таблиці.

Компетентний орган, отримавши від інвестора звіт з ОВД та оголошення, публікує їх у реєстрі. Тим не менше, як і у випадку повідомлення закон накладає на суб'єкта господарювання обов'язки по додатковому оприлюдненню цих документів. Оголошення розміщують на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля розміщується протягом усього строку громадського обговорення.

Зміст оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля складається з двох частин:

- інформація про планову діяльність;
- інформація про процедуру ОВД та громадського обговорення;

Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля має містити інформацію про:

- 1) плановану діяльність (стисла характеристика);
- 2) суб'єкта господарювання;
- 3) уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган, який забезпечує проведення громадського обговорення;
- 4) процедуру прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля;
- 5) строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань;
- 6) державний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності;
- 7) орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій, у тому числі його поштову та електронну адреси, на які надсилаються пропозиції та зауваження;
- 8) наявну екологічну інформацію щодо планованої діяльності;
- 9) місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, яку визначає суб'єкт господарювання, а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

Громадські слухання проводяться в період громадського обговорення звіту із ОВД уповноваженим органом або спеціально найнятою ним незалежною особою – організатором громадських слухань. Мета громадських слухань – поінформувати громадськість про плановану діяльність і її наслідки, надати відповіді на запитання громадськості, а також зібрати від громадськості будь-які зауваження та пропозиції щодо планованої діяльності. Порядок організації і проведення громадських слухань детально регламентується Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 9898.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган забезпечує проведення громадських слухань у процесі громадського обговорення планованої діяльності шляхом:

- оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, а в разі необхідності - оголошення про проведення повторних громадських слухань;
- проведення громадських слухань;
- розгляду, повного врахування, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій громадськості, отриманих під час громадських слухань;
- підготовки і оприлюднення шляхом внесення до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля звіту про громадське обговорення.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган може залучати до проведення громадських слухань організатора громадських слухань.

Організатор громадських слухань визначається уповноваженим центральним або уповноваженим територіальним органом один раз на рік на конкурсній основі за договором з урахуванням вимог Закону України «Про публічні закупівлі».

Організатором громадських слухань може бути юридична особа або фізична особа – підприємець, яка має досвід у сфері охорони довкілля не менше двох років та людські і технічні

ресурси, необхідні для забезпечення проведення громадських слухань у відповідному регіоні або регіонах. Організатор громадських слухань повинен бути незалежним, об'єктивним та неупередженим і не мати потенційного конфлікту інтересів щодо планованої діяльності. Юридична особа або фізична особа – підприємець, яка залучалася суб'єктом господарювання до розроблення документації щодо планованої діяльності на попередніх етапах (розроблення проектної документації, підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля, інше), не може бути організатором громадських слухань щодо такої планованої діяльності.

Організатор громадських слухань зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу. У такому випадку уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган проводить громадські слухання самостійно.

У разі проведення уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом громадських слухань самостійно відповідний орган виконує всі функції, передбачені, що і для організатора громадських слухань.

Організатор громадських слухань:

- проводить громадські слухання відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників за формою;
- реєструє виступи учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації виступів за формою;
- забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань;
- здійснює головування під час громадських слухань;
- готує протокол громадських слухань за формою.

Громадські слухання проводяться не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.

До подання оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля суб'єкт господарювання може провести консультації з уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом щодо місця та часу проведення громадських слухань з урахуванням можливості забезпечення присутності всіх потенційних учасників.

В процесі громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або декілька громадських слухань. Кількість слухань залежить від масштабів очікуваного впливу на довкілля. Кількість громадських слухань, які необхідно провести у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля, визначається уповноваженим органом на підставі інформації про масштаби очікуваного впливу на довкілля, яку суб'єкт господарювання зазначає під час консультацій, що відбуваються до подання оголошення.

Громадські слухання вважаються такими, що не відбулися, якщо на такі слухання не з'явився:

- 1) їх організатор;
- 2) суб'єкт господарювання.

У разі визнання громадських слухань такими, що не відбулися у зв'язку з неявкою організатора громадських слухань, проводяться повторні громадські слухання. Опублікування оголошення про проведення повторних громадських слухань та проведення повторних громадських слухань здійснюється за рахунок організатора громадських слухань.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 36 з 61	

Тема № 9

Висновок з оцінки впливу на довкілля щодо впровадження планової діяльності.

План лекції

1. Врахування результатів звіту впливу на довкілля у рішенні про провадження планової діяльності.
2. Компетенції експертних комісій з ОВД.
3. Обґрунтування проведення післяпроектного моніторингу.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Висновок з ОВД – є документом дозвільного характеру, яким виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності або визначає її допустимість та екологічні умови її провадження.

На відміну від висновку державної екологічної експертизи, який базувався в основному на проектній документації та матеріалах ОВНС, висновок із оцінки впливу на довкілля у рівній мірі враховує також пропозиції і зауваження громадськості та інших державних органів, а також базується на власних експертних знаннях уповноваженого органу.

Іншими словами, якщо висновок екологічної експертизи по суті погоджувався або не погоджувався із проектними рішеннями і природоохоронними заходами, запропонованими проектантом, то висновок із оцінки впливу на довкілля, обґрунтовуючи допустимість планованої діяльності, може у екологічних умовах її провадження, до прикладу:

- затвердити окремі проектні рішення чи технічні параметри планованої діяльності, відмінні від запропонованих проектантом;
- передбачити інші чи додаткові природоохоронні заходи.

У виключних випадках Закон навіть дозволяє уповноваженому органу погодити варіант (альтернативу) планованої діяльності, відмінний від обраного суб'єктом господарювання. Таким чином, роль природоохоронного органу у процедурі оцінки впливу на довкілля значно розширилася у порівнянні із процедурою державної екологічної експертизи.

При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган розглядає та бере до уваги звіт з оцінки впливу на довкілля та звіт про громадське обговорення. Також уповноважені органи, які проводять процедуру ОВД можуть застосовувати механізми міжвідомчого та внутрівідомчого консультування, і при підготовці висновку із оцінки впливу на довкілля використовувати також інформацію, що надійшла в результаті таких консультацій.

Розглядаючи матеріали, зібрані в процесі оцінки впливу на довкілля, уповноважений орган оцінює:

1) вплив планованої діяльності на довкілля, зокрема оцінює величину та масштаби такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи);

2) передбачені заходи, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, та визначає недопустимість провадження планованої діяльності («негативний висновок») або допустимість планованої діяльності та екологічні умови її провадження («позитивний висновок»).

Таким чином, «негативний» висновок із оцінки впливу на довкілля забороняє реалізацію планованої діяльності у формі територіальних і технологічних рішень, запропонованих суб'єктом господарювання, а «позитивний» висновок – закріплює обов'язкові мінімальні «екологічні параметри» планованої діяльності, які не можуть знижуватися на наступних стадіях проектування, під час будівництва чи експлуатації об'єкта.

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови провадження планованої діяльності є обов'язковими. Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності.

В описовій частині висновку з оцінки впливу на довкілля наводиться інформація про:

1) здійснену процедуру оцінки впливу на довкілля;
2) врахування звіту з оцінки впливу на довкілля;
3) враховані та відхилені зауваження та пропозиції, що надійшли під час громадського обговорення.

У висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган:

1) зазначає тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності;
2) визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності;

3) встановлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

4) встановлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

5) встановлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків;

6) встановлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу;

7) якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність:

- здійснення компенсаційних заходів - покладає обов'язок із здійснення таких заходів;
- запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля - покладає обов'язок із здійснення відповідних дій;

- здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування - визначає строки та обґрунтовує вимоги щодо її здійснення; додаткова оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою;

- здійснення післяпроектного моніторингу - визначає порядок, строки та вимоги до його здійснення.

Якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обґрунтованим варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою із суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності.

Висновок з оцінки впливу на довкілля надається суб'єкту господарювання безоплатно протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення, а в разі здійснення процедури оцінки транскордонного впливу - з дня завершення цієї процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля. До висновку з оцінки впливу на довкілля додається звіт про громадське обговорення.

Уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган оприлюднює висновок з оцінки впливу на довкілля протягом трьох робочих днів з дня його прийняття, та протягом цього ж строку вносить його до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Висновок з оцінки впливу на довкілля передається з Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва інформаційно-телекомунікаційними засобами в електронній формі у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності. Якщо до отримання рішення про провадження планованої діяльності внесено зміни до проектної документації чи зміни до законодавства, які вимагають зміни екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, оцінка впливу на довкілля здійснюється повторно.

Висновок з оцінки впливу на довкілля та інші результати оцінки впливу на довкілля протягом п'яти років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності можуть бути використані для отримання інших документів дозвільного характеру, передбачених законодавством, за умови що вони не передбачають встановлення (затвердження) змін у діяльності, затвердженій (схваленій) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження.

Згідно з вимогами закону про ОВД, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття) оприлюднюється суб'єктом господарювання протягом трьох робочих днів з дня їхнього отримання суб'єктом господарювання шляхом опублікування у друкованих ЗМІ та розміщення у загальнодоступних місцях, як це передбачено для повідомлення і оголошення. На цьому останньому етапі мова іде не про опублікування повних текстів документів, а лише інформації про них (із зазначенням органу, номера та дати їх прийняття). Здійснюючи таке оприлюднення рекомендовано також зазначати інформацію, де можна ознайомитися із повним текстом висновку із ОВД чи рішення про провадження планованої діяльності, до прикладу, даючи вказівку на реєстр із ОВД чи інший ресурс.

Експертні комісії з оцінки впливу на довкілля

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України створено порядок ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля. Даний порядок, розроблений на виконання статті 10 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», визначає правові засади та процедуру ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля (далі – Реєстр), встановлює вимоги і порядок внесення інформації до Реєстру. Реєстр – це система збору, накопичення, систематизації та зберігання інформації про експертів з оцінки впливу на довкілля, з числа яких

призначаються члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля. Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- централізованого накопичення, систематизації та зберігання інформації про експертів з оцінки впливу на довкілля на регіональному та державному рівнях, з числа яких призначаються члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля;
- забезпечення доступності інформації про наявних експертів з оцінки впливу на довкілля, які можуть залучатися уповноваженим центральним органом та уповноваженими територіальними органами до процедур оцінки впливу на довкілля.

Експертом з оцінки впливу на довкілля може бути особа, яка відповідає Кваліфікаційним вимогам до експертів з оцінки впливу на довкілля. Для включення до Реєстру, заявник подає в паперовому або електронному виді до Міндовкілля заяву за формою. До заяви додаються:

- 1) копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків (не подається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- 2) копія (копії) документа (документів) про освіту;
- 3) копії документів про трудову діяльність та досвід роботи за фахом;
- 4) коротке резюме досвіду у сфері спеціальних знань із зазначенням основних досягнень та інформації, що заявник не є автором (виконавцем) звітів з оцінки впливу на довкілля для розміщення в Реєстрі.

Голова Кваліфікаційної комісії – заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України відповідно до розподілу функціональних повноважень. До складу Кваліфікаційної комісії входять представники структурного підрозділу Міндовкілля, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері оцінки впливу на довкілля, та два уповноважених представники від громадської ради при Міндовкілля. До роботи Кваліфікаційної комісії можуть залучатися представники інших структурних підрозділів Міндовкілля.

Завершальним етапом оцінки впливу на довкілля є врахування її результатів під час прийняття відповідним органом рішення про провадження планованої діяльності. Даний термін є збірним. Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» рішення про провадження планованої діяльності є документом дозвільного характеру або іншим актом органу державної влади чи місцевого самоврядування, яке є підставою для початку її провадження та встановлює параметри та умови провадження планованої діяльності.

Значення висновку із оцінки впливу на довкілля полягає у тому, що в процесі прийняття рішення про провадження планованої діяльності цим документом визначається її екологічна допустимість чи недопустимість, а також в разі допустимості встановлюються обов'язкові екологічні умови провадження такої діяльності.

Висновок про недопустимість планованої діяльності є підставою для відмови суб'єкту господарювання у видачі йому рішення про провадження планованої діяльності. Висновок про допустимість планованої діяльності із оцінки впливу на довкілля формує екологічну складову рішення про провадження планованої діяльності, відсилаючи до екологічних умов у висновку, або безпосередньо включаючи їх до свого тексту.

Інформація про рішення про провадження планованої діяльності вноситься уповноваженими органами до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля протягом трьох робочих днів з дня її отримання.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 40 з 61	

Тема № 10

Оцінка транскордонного впливу на довкілля.

План лекції

1. Участь України в оцінці транскордонного впливу на довкілля.
2. Стан відповідності українського законодавства європейським/міжнародним стандартам.
3. Умови та способи здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля у процесі ОВД.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Процедура здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки.

Планована діяльність, яка може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля, підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля відповідно до міжнародних договорів України до прийняття рішення про провадження такої планованої діяльності. Транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється за рішенням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України на підставі наявної інформації про плановану діяльність або звернення іноземної держави з урахуванням вимог міжнародних договорів України. Під час розгляду та визначення можливого значного негативного транскордонного впливу на довкілля беруться до уваги масштаби планованої діяльності, місце її провадження, а також можливі наслідки.

Залежно від місця провадження планованої діяльності транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється:

- 1) за процедурою держави походження – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території України;
- 2) за процедурою зачепленої держави – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території іноземної держави.

Держава походження та зачеплена держава узгоджують питання про тривалість консультацій щодо планованої діяльності.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України визначає наявність підстав для здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля згідно з міжнародними договорами України (у тому числі наявність значного негативного транскордонного впливу на довкілля) та приймає рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля за процедурою держави походження в разі:

- 1) коли суб'єктом господарювання в повідомленні про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, зазначено інформацію про наявність підстав для здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля;
- 2) коли на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля обласною, Київською та Севастопольською міською державною адміністрацією (відповідним підрозділом з питань екології та природних ресурсів), органом виконавчої влади Автономної Республіки

Крим з питань екології та природних ресурсів (далі - уповноважений територіальний орган) чи Міндовкіллям виявлено, що планована діяльність може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля;

3) отримання звернення іноземної держави стосовно необхідності здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.

При здійсненні оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження уповноважений центральний орган протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення офіційно оповіщає держави, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу. Оповіщення містить інформацію про плановану діяльність, у тому числі наявну інформацію про її можливий транскордонний вплив, можливе рішення та процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля планованої діяльності. В оповіщенні зазначається строк, що надається зачепленій державі для надання відповіді щодо участі в оцінці транскордонного впливу на довкілля, який не може становити менше 30 днів. Цей строк починає обчислюватися з дня отримання оповіщення зачепленою державою.

Уповноважений центральний орган припиняє процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля у випадках:

- відмова всіх зачеплених держав брати участь у оцінці транскордонного впливу на довкілля;
- відсутність відповіді зачеплених держав у встановлений строк щодо участі в оцінці транскордонного впливу на довкілля.

При здійсненні оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надаються уповноваженим центральним органом. В таких випадках звіт з оцінки впливу на довкілля має включати оцінку транскордонного впливу (розділ щодо оцінки транскордонного впливу), а звіт про громадське обговорення – розділ щодо громадського обговорення громадськістю інших держав. До звіту з оцінки впливу на довкілля додаються протоколи (листи) як результат консультацій із зачепленою державою (державами).

Суб'єкт господарювання має забезпечити:

- підготовку та переклад проєкту оповіщення зачеплених держав;
- переклад звіту з оцінки впливу на довкілля іноземною мовою (мовами) – переклад іншої необхідної документації, що визначаються у кожному конкретному випадку уповноваженим центральним органом.

Уповноважений центральний орган проводить консультації із зачепленою державою (державами), а також спільно із зачепленими державами забезпечує громадське обговорення громадськістю цих держав планованої діяльності та звіту з оцінки впливу на довкілля.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України рекомендує перелічувати всі держави навколо України, які підписали угоду ЄСПО, якщо йдеться про якийсь серйозний транскордонний вплив. Повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля потрібно завантажити відразу на двох мовах: українській та англійській.

Розробникам необхідно відразу писати супровідний лист-звернення до Міністерства, щоб вказувалися строки громадського обговорення державами, наприклад 3 місяці, бо може виникнути випадок того, що процедура затягнеться на роки. Після цього Міністерство направляє Повідомлення всім зачепленим державам з проханням надати обсяг інформації, яка має бути відображена у Звіті відповідно до їх вимог і розпочати Консультації.

Процедура проведення консультацій включає такі основні стадії:

- оповіщення зачеплених країн.
- підготовка документації з оцінки впливу на навколишнє середовище.
- консультації між зачепленими країнами.

– прийняття остаточного рішення.

Відповідальність за це несе призначена Наказом особа в Міністерстві, яка реалізує роботу з зачепленими державами, здійснює листування і виконання міжнародних зобов'язань, відповідно до вимог Орхуської конвенції.

Для зачепленої країни та громадськості зачепленої території має бути забезпечена можливість висловити свою точку зору та надати зауваження щодо запропонованого проєкту. Остаточне рішення щодо запропонованого проєкту має належним чином враховувати такі зауваження, а остаточне рішення необхідно повідомити зачепленій країні та громадськості. Паралельно з цим потрібно проводити громадські обговорення Звіту у декількох областях України, які зазнають впливу. Тільки після цього, підприємство може отримати Висновок з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля схвалюється Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, склад та порядок діяльності якої визначаються Кабінетом Міністрів України, та є обов'язковим для виконання на території України.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля після схвалення Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті затверджується уповноваженим центральним органом та є невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля оприлюднюється та вноситься уповноваженим центральним органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. Уповноважений центральний орган повідомляє всі зачеплені держави про рішення про провадження планованої діяльності, що підлягала оцінці транскордонного впливу на довкілля, та оприлюднює інформацію про нього на своєму офіційному веб-сайті в мережі Інтернет.

Участь України в оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави забезпечується уповноваженим центральним органом та передбачає:

- 1) направлення звернення іноземній державі стосовно необхідності здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 2) надання відповіді на оповіщення із зазначенням зацікавленості (незацікавленості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля;
- 3) участь у консультаціях між державою походження та іншими зачепленими державами щодо наданих матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 4) організацію спільно з іншими заінтересованими державами участі громадськості;
- 5) інші дії та заходи відповідно до закону та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Уповноважений центральний орган оприлюднює своє рішення про здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави, сприяє громадському обговоренню матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля та їх врахуванню, а також повідомляє громадськість про рішення про провадження планованої діяльності. З метою поліпшення управління процедурою оцінки транскордонного впливу на довкілля можуть утворюватися тимчасові або постійно діючі спільні органи з іншими державами. Статус і порядок функціонування таких органів визначаються відповідними двосторонніми чи багатосторонніми угодами.

Формулювання умов та процедура здійснення післяпроєктного моніторингу
Післяпроєктний моніторинг (ОВД) – комплексна система регламентованих періодичних безперервних, довгострокових спостережень, з метою виявлення будь-яких розбіжностей і

відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Завданням післяпроектного моніторингу є спостереження за станом і впливом діяльності на довкілля та здоров'я людини для визначення додаткових компенсаційних заходів. В стаття 13 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» охарактеризовано основні засади післяпроектного моніторингу довкілля. Дана стаття передбачає проведення суб'єктами господарювання післяпроектного моніторингу, що має на меті виявити будь-які відхилення і невідповідності у передбачуваній глибині впливу та дієвості дій з мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Такий моніторинг містить в собі різнобічні спостереження за змінами, що відбуваються в довкіллі пов'язаних з діяльністю людини. Він є цілісною системою заходів, що покликана інформувати про зміну параметрів, що несуть в собі зміни в навколишнє середовище і по мірі можливостей передбачати їх.

Післяпроектний моніторинг впливу рекомендується планувати як систему регулярних спостережень за встановленою програмою, яка включає:

- 1) періодичні або регулярні вимірювання фактичних рівнів впливу на фактори та об'єкти довкілля з використанням прямих (інструментальних) вимірювань і спостережень;
- 2) визначення прогностичних рівнів;
- 3) оцінку наслідків виходячи з фактичних і прогностичних рівнів;
- 4) виявлення незареєстрованих впливів (які не були оцінені під час здійснення ОВД).

Висновком з оцінки впливу на довкілля, передбачено, що суб'єкт господарювання забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. У висновку з оцінки впливу на довкілля визначаються порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу. За результатами післяпроектного моніторингу, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган узгоджують вжиття додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Післяпроектний моніторинг планованої діяльності є складовою висновку з оцінки впливу на довкілля та обов'язковим до виконання суб'єктом господарювання. Суб'єкт господарювання зобов'язується провести післяпроектний моніторинг, в суворо зазначеному порядку та у визначені терміни, якщо це передбачено у висновку з ОВД. У разі звернення за новим рішенням про провадження планованої діяльності процедура оцінки впливу на довкілля здійснюється повторно, з урахуванням виявленої інформації.

Нездійснення післяпроектного моніторингу може призвести до:

- скасування рішення про провадження планованої діяльності;
- здійснення повторної процедури оцінки впливу на довкілля;
- тимчасової заборони (зупинення) та припинення діяльності підприємства.

З аналізу висновків з ОВД, розміщених в Єдиному реєстрі, впливає відсутність уніфікованих підходів щодо показників, періодичності післяпроектного моніторингу та форм звітування. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає регулювання впливу на довкілля під час реалізації планованої діяльності двома інструментами:

- складання програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності;
- складання за потреби планів післяпроектного моніторингу.

Рекомендується розробляти Програму моніторингу у консультаціях з тими самими експертами, що були залучені до досліджень поточного стану довкілля.

Тема № 11

Порядок ведення Єдиного реєстру з ОВД.

План лекції

1. Мета ведення Єдиного реєстру.
2. Структура, ресурси, технологічне та програмне забезпечення, збереження та захист даних.
3. Доступ до реєстру.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр) – це автоматизована інформаційна система збору, оброблення, розгляду, накопичення, систематизації, зберігання та надання доступу до інформації і документів з оцінки впливу на довкілля.

Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);
- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру;
- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;
- вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України є держателем та адміністратором Реєстру, а також забезпечує ведення Реєстру та відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі. Уповноважені територіальні органи мають доступ до Реєстру з правом внесення та обробки даних у Реєстрі відповідно до повноважень.

Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється державною мовою. В разі підготовки під час здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля інформації та документів іноземною мовою така інформація та документи також вносяться до Реєстру.

Після внесення інформації або документів до Реєстру програмні засоби забезпечують неможливість виправлень, якщо необхідно внесення змін, то виправлена інформація вноситься додатково.

У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються такі документи щодо планованої діяльності:

- повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;
- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);

- усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);
- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);
- звіт з оцінки впливу на довкілля;
- будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);
- висновок з оцінки впливу на довкілля/рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (у разі прийняття);
- звіт про громадське обговорення;
- рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі проведення);
- інформація про рішення про провадження планованої діяльності;
- інші документи, що стосуються планованої діяльності, подані суб'єктом господарювання (у разі подання).

Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через електронний кабінет Реєстру. Підтвердження факту і часу одержання документів уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом здійснюється програмними засобами ведення Реєстру шляхом надсилання повідомлення на електронну адресу суб'єкта господарювання, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, а також через електронний кабінет Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган протягом трьох робочих днів з дня отримання повертає на доопрацювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, звіт з оцінки впливу на довкілля, якщо вони не відповідають положенням додатків 2-4 до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

Через електронний кабінет Реєстру здійснюється надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та іншої документації програмними засобами ведення Реєстру уповноваженим територіальним органом уповноваженому центральному органу та копії повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженим центральним органом уповноваженому територіальному органу. Інформація про надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу надсилається суб'єкту господарювання програмними засобами ведення Реєстру на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, та відображається у ньому.

Отримане від суб'єкта господарювання через електронний кабінет Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру з відкриттям

реєстраційної справи та присвоєнням їй програмними засобами ведення Реєстру реєстраційного номера справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності. Усі наступні документи, що стосуються тієї самої планованої діяльності, вносяться до Реєстру за тим самим реєстраційним номером справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності.

Внесення до Реєстру документів, отриманих через електронний кабінет Реєстру, супроводжується автоматичним підтвердженням факту і часу внесення, що надсилається на електронну адресу суб'єкта господарювання із зазначенням згенерованого системою гіперпосилання на такі документи на веб-сайті Реєстру. Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, що надходять до уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, вносяться ним до Реєстру протягом трьох робочих днів з моменту їх надходження з повідомленням суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт і час одержання таких зауважень і пропозицій із згенерованим системою гіперпосиланням на них на веб-сайті Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган також вносить до Реєстру умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносить до Реєстру заяву конфіденційності інформації та звіт з оцінки впливу на довкілля або іншу документацію щодо планованої діяльності у двох варіантах: повний та з відокремленою конфіденційною інформацією. У такому разі повний текст звіту з оцінки впливу на довкілля або іншої документації щодо планованої діяльності не публікується на веб-сайті Реєстру.

У разі надходження від держави походження оповіщення зачеплених держав, уповноважений центральний орган відкриває в Реєстрі реєстраційну справу, куди вносить оповіщення, відповідь на оповіщення із зазначенням заінтересованості (незаінтересованості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля та інші пов'язані документи.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган виявить, що планована діяльність може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим), він невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу для проведення громадського обговорення в адміністративно-територіальних одиницях, які можуть зазнати впливу планованої діяльності (крім адміністративно-територіальних одиниць, в яких громадське обговорення вже проведено), та надання висновку з оцінки впливу на довкілля.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган виявить, що планована діяльність може мати значний транскордонний вплив, уповноважений територіальний орган невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу, а уповноважений центральний орган здійснює оцінку впливу на довкілля в порядку, визначеному Законом для планованої діяльності.

За результатами проведеного громадського обговорення планованої діяльності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган готує і вносить до Реєстру звіт про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру одночасно з висновком про оцінку впливу на довкілля.

Умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі надання), висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі її проведення), рішення про відмову у видачі або анулювання висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі їх прийняття), інформація про рішення про провадження планованої діяльності вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом протягом трьох робочих днів з дня отримання такими органами відповідного документа чи інформації.

Під час внесення до Реєстру висновку з оцінки впливу на довкілля або рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля програмні засоби ведення Реєстру автоматично генерують і надсилають суб'єкту господарювання повідомлення на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт завершення процедури розгляду документів для надання висновку про оцінку впливу на довкілля із згенерованим системою гіперпосиланням на веб-сайт Реєстру для ознайомлення з відповідним документом, а також про дату і адресу уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу за місцем провадження планованої діяльності, де суб'єкт господарювання може отримати відповідний документ на паперових носіях.

Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня видачі рішення про провадження планованої діяльності.

Внесення інформації та документів до Реєстру здійснюють працівники уповноваженого територіального органу або уповноваженого центрального органу через електронний кабінет Реєстру після їх авторизації в системі.

На документи, що вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом, накладається електронний цифровий підпис відповідальних працівників такого органу. Використання електронного цифрового підпису відповідальними особами здійснюється відповідно до Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності. Інформація та документи, внесені до Реєстру, є відкритими і публікуються на веб-сайті Реєстру у прив'язці до реєстраційної справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності з обов'язковим зазначенням дати офіційного оприлюднення такої інформації та документів у Реєстрі.

Суб'єктом господарювання для реєстрації в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля зазначається наступна інформація: – повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи – підприємця; – код згідно з ЄДРПОУ для юридичної особи або паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий), ідентифікаційний код для фізичної особи - підприємця (не зазначається для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті); – місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи – підприємця (поштовий індекс, адреса); – прізвище, ім'я та по батькові керівника (для юридичної особи); – номер телефону; – електронна адреса, на яку система Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля буде надсилати суб'єкту господарювання зворотну інформацію; – код згідно з Класифікацією організаційно-правових форм господарювання (для юридичної особи); – код згідно з Класифікатором об'єктів адміністративно територіального устрою України (для юридичної особи).

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 48 з 61	

Тема № 12

Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля.

План лекції

1. Правопорушення у сфері впливу на довкілля, види порушень згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» та їх наслідки,.
2. Тимчасова заборона та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля.

Література:

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.
2. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с.

Зміст лекції

Відповідальність за порушення екологічного законодавства – це сукупність правових засобів, встановлених законодавством (адміністративним, кримінальним, цивільним, трудовим, фінансовим тощо), які застосовуються у випадках порушення вимог охорони довкілля та екологічної безпеки населення, умов та режиму використання природних ресурсів, заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу.

Правопорушеннями у сфері оцінки впливу на довкілля є:

- 1) надання завідомо неправдивих чи неповних відомостей про вплив на довкілля планованої діяльності;
- 2) порушення встановленої законодавством процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, у тому числі порядку інформування громадськості та порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів;
- 3) неврахування у встановленому порядку результатів оцінки впливу на довкілля при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності;
- 4) підготовка завідомо неправдивого звіту з оцінки впливу на довкілля чи завідомо неправдивого висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 5) незаконне втручання у підготовку та надання висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 6) провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки та отримання рішення про провадження планованої діяльності;
- 7) недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішенні про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження.

Законами України може бути встановлена відповідальність і за інші правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Особи, винні в порушенні законодавства про оцінку впливу на

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 49 з 61	

довкілля, притягаються до дисциплінарної, адміністративної, цивільної чи кримінальної відповідальності.

Порядок накладання адміністративних стягнень за виявлені порушення при здійсненні процедур оцінку впливу на довкілля Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлюються відповідальність у вигляді накладення штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності або від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або від 200 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян в залежності від виду правопорушення. Адміністративні правопорушення можна відобразити в таких умовах:

- надання завідомо неправдивих чи неповних відомостей про вплив на довкілля планованої діяльності, порушення встановленої законодавством процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, у тому числі порядку інформування громадськості та порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів – тягнуть за собою накладання штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності від п'ятдесяти до двохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян;

- недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження – тягне за собою накладання штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності від двохсот до п'ятисот неоподаткованих мінімумів доходів громадян;

- порушення встановленої законодавством процедури та строків здійснення оцінки впливу на довкілля, втручання у підготовку та надання висновку з оцінки впливу на довкілля чи рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля, відмова уповноваженим законом територіальним органом, уповноваженим законом центральним органом виконавчої влади у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля з підстав, не встановлених законом, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від чотирьохсот до шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік; – несвоєчасне внесення документів до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», обмеження доступу до інформації, внесеної до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Також, встановлюється кримінальна відповідальність за порушення порядку проведення оцінки впливу на довкілля у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3х років.

Крім того, Законом передбачено обмеження, тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля, а саме діяльність суб'єктів господарювання незалежно від форм власності, може бути:

1) обмежена – на певний період (до виконання встановлених у Рішенні з оцінки впливу на довкілля екологічних умов) встановлюються зменшені обсяги викидів і скидів забруднювальних речовин і розміщення відходів у цілому чи в окремих цехах (дільницях) і одиницях обладнання;

2) тимчасово заборонена (зупинена) – до виконання встановлених у Рішенні з оцінки впливу на довкілля екологічних умов зупиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання;

3) припинена – повністю припиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання.

За тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств забороняються всі викиди і скиди забруднювальних речовин та розміщення відходів по підприємствах у цілому чи окремих їхніх цехах (дільницях) і одиницях обладнання.

Діяльність підприємств тимчасово забороняється (зупиняється) у разі порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля, зокрема у разі недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або подовження строків її провадження, – до моменту забезпечення виконання таких екологічних умов.

Підставою для припинення діяльності підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання є провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки та отримання рішення про провадження планованої діяльності або систематичні порушення у сфері оцінки впливу на довкілля, що не можуть бути усунені з технічних, економічних або інших причин.

Рішення про обмеження та тимчасову заборону (зупинення) діяльності підприємств у приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, його органами на місцях або судом.

Рішення про припинення діяльності підприємств приймається виключно судом за позовами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, його органів на місцях або за позовами інших осіб, права та інтереси яких порушено.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ

Перелік тем практичних занять

з дисципліни

«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»

Укладачі:

Гай А.Є., к.ф.-м.н., доц.,
доцент кафедри екології

Методичні рекомендації до практичних занять
розглянуті та схвалені на засіданні кафедри
екології

Протокол № ___ від « ___ » _____ 2023р.

Завідувач кафедри _____ Тамара ДУДАР

Практична робота № 1.

Структура процесу оцінки впливу на довкілля.

Мета: Обговорення теоретичних питань у вигляді диспуту, бесіди.
Скласти блок-схему структури процесу оцінки впливу на довкілля.

Практична робота № 2.

Визначення типів екологічних впливів.

Мета: Аналізувати передумови здійснення оцінки впливу на довкілля; аналізувати та доповнювати перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку.

Практична робота № 3.

Залучення громадськості до процесу оцінки впливу на довкілля.

Мета: Скласти алгоритм здійснення громадської та державної оцінки впливу на довкілля; надавати консультацію щодо організації та здійснення громадської оцінки впливу на довкілля; з'ясувати ступінь участі громадськості у державній оцінці впливу на довкілля.

Практична робота № 4.

Розгляд та оцінка альтернатив.

Мета: Аналізувати та доповнювати перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку; здійснювати порівняльний аналіз компетенції органів державної влади у галузі оцінки впливу на довкілля; визначати, які установи організують та здійснюють оцінку впливу на довкілля.

Практична робота № 5.

Зменшення негативних впливів на довкілля

Мета: Розрізнити методи та методики оцінювання впливів на довкілля.

Практична робота № 6.

Проведення оцінки проектів будівництва

Мета: Аналізувати і складати документи державної оцінки впливу на довкілля (заяву про наміри, висновки оцінки впливу на довкілля); характеризувати порядок передачі документації на державну оцінку впливу на довкілля та вимоги до її складу.

Практична робота № 7.

Загальні положення розробки ОВД.

Мета: Користуватися нормативною та законодавчою базою для розробки матеріалів ОВД; аналізувати інформацію щодо складання окремих підрозділів розділу ОВД; складати окремі підрозділи розділу ОВД для певного об'єкта або ситуації.

Практична робота № 8.

Визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля.

Мета: Характеризувати порядок передачі документації на оцінку впливу на довкілля та вимоги до її складу; визначати відповідність об'єктів оцінки впливу на довкілля вимогам екологічного законодавства.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ

Методичні рекомендації до виконання домашніх завдань

з дисципліни

«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»

Укладачі:

Гай А.Є., к.ф.-м.н., доц.,
доцент кафедри екології

Методичні рекомендації до виконання домашніх завдань розглянуті та схвалені на засіданні кафедри екології

Протокол №__ від «__» _____ 2023р.

Завідувач кафедри _____ Тамара ДУДАР

Теми Домашнього завдання з дисципліни

«Оцінка впливу на довкілля»

1. Передумови виникнення ОВД. Базові підґрунтя для проведення ОВД.
2. Мета, завдання та принципи проведення оцінки впливу на довкілля.
3. Світовий та європейський досвід ОВД.
4. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД.
5. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД.
6. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля.
7. Правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля.
8. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.
9. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД.
10. Визначення альтернатив планованої діяльності.
11. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля та формування звіту про громадське обговорення.
12. Скоупінг та скринінг у процедурі оцінки впливу на довкілля.
13. Процедура здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки
14. Формулювання умов та процедура здійснення післяпроектного моніторингу.
15. Міжнародні стандарти ОВД. Директива про ОВД.
16. Цілі, роль та розвиток Конвенції Еспо.
17. Цілі, роль та розвиток Орхуської конвенції.
18. Передумов запровадження ОВД в Україні.
19. Основні елементи та етапи процедури ОВД в Україні.
20. Досвід окремих країн Європейського Союзу з ОВД.
21. Види діяльності, що вимагають здійснення ОВД.
22. Нормативно-правова база у сфері оцінки впливу на довкілля.
23. Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД.
24. Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД.
25. Визначення критеріїв, за якими планована діяльність не підлягає ОВД.
26. Вимоги та умови проведення додаткової оцінки впливу на довкілля.
27. СЕО як процедурний інструментарій превентивної екологічної політики.
28. Опис і оцінка можливого впливу на якість атмосферного повітря.
29. . Опис і оцінка можливого впливу на поверхневі води.

30. Опис і оцінка можливого впливу на підземні води.
31. Опис і оцінка можливого впливу на ґрунти.
32. Опис і оцінка можливого впливу на фауну, флору і біорізноманіття.
33. Оцінка впливу відходів на довкілля.
34. Оцінка можливого впливу на довкілля, що зумовлена технологією чи речовинами, що використовуються.
35. Опис і оцінка можливого впливу на надра.

Методичні рекомендації до виконання Домашнього завдання з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»

У вступі загальним обсягом 1-2 сторінок тексту, визначити актуальність обраної тематики, сформулювати об'єкт і предмет дослідження, мету домашнього завдання та обґрунтувати використані методи дослідження.

Основна частина домашнього завдання складається з окремих самостійних розділів. Зазвичай, перший розділ включає огляд опрацьованих літературних джерел з обраної теми. Другий розділ включає результати дослідження (розрахунки за обраним методом або аналітичне дослідження проблеми).

Як правило, кожен розділ необхідно завершувати короткими висновками, що узагальнюють викладений матеріал. На основі висновків до розділів формулюється загальний висновок до домашнього завдання, що включає результати проведеного дослідження та обґрунтовані рекомендації на основі висновків. Обсяг загальних висновків – 1-2 сторінки.

Список використаної літератури за тематикою досліджень, що використовувалися в домашньому завданні і на які є посилання в тексті, складає 10-15 джерел. Переваги повинні надаватися сучасним виданням.

При необхідності, додатки до домашнього завдання розміщуються в кінці роботи і можуть включати: таблиці, схеми, рисунки, діаграми тощо.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється здобувачами вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій у встановлений термін.

Тему домашнього завдання здобувач обирає самостійно. Здобувач вищої освіти за узгодженням з керівником має право запропонувати свою тему домашнього завдання з обґрунтуванням зацікавленості обраної теми та з подальшим її затвердженням на засіданні кафедри.

Домашнє завдання оформлюється у вигляді пояснювальної записки обсягом 15-20 сторінок та презентації (10-12 слайдів).

Домашнє завдання виконується в одному примірнику, текст друкується з одного боку окремих аркушів формату А4.

Всі сторінки домашнього завдання підлягають нумерації.

Домашнє завдання друкується за допомогою комп'ютерного набору.

Комп'ютерний набір тексту повинен передбачати:

- текстовий редактор – MS WORD, вирівнювання – по ширині;

- шрифт Times New Roman;

- розмір шрифту – 14;

- міжрядковий інтервал – 1,5;

- абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і має становити 1,25 см.

Поля тексту: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.

Виступ здобувача - 5-7 хвилин, супроводжується презентацією, містить актуальність обраної теми, мету, завдання, основні результати дослідження та загальні висновки.

Результати виконання та захисту домашнього завдання оцінюються відповідно до рейтингової системи та робочої програми і наведені в таблиці.

Таблиця

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах			Оцінка за національною шкалою
Виконання домашнього завдання	Захист домашнього завдання	Загальний бал	
5	5	9-10	відмінно
4	4	8	добре
3	3	6-7	задовільно
менше 3	менше 3	менше 6	незадовільно

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ

Перелік питань для підготовки до модульної контрольної роботи

з дисципліни

«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»

Укладачі:

Гай А.Є., к.ф.-м.н., доц.,
доцент кафедри екології

Перелік завдань для підготовки до модульної контрольної роботи розглянутий та схвалений на засіданні кафедри екології

Протокол №__ від «__» _____ 2023р.

Завідувач кафедри _____ Тамара ДУДАР

Модуль №1. «Правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля».

Питання на модульну контрольну роботу з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»

1. Чому потрібно робити оцінку впливу на довкілля? Які передумови виникнення ОВД?
2. Хто є учасниками процедури оцінки впливу на довкілля?
3. Хто виступає суб'єктом і об'єктом оцінки впливу на довкілля в Україні?
4. З якою метою створено Єдиний реєстр з ОВД?
5. З якою метою відбувається інформування громадськості щодо планової діяльності?
6. В яких нормативних документах визначено категорії планованої діяльності, що підлягає/не підлягає процедурі ОВД?
7. В яких випадках планова діяльність підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля?
8. Які заходи передбачаються в оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави?
9. Яку інформацію включає Звіт з оцінки впливу на довкілля?
10. Що включає Висновок з оцінки впливу на довкілля про впровадження планової діяльності?
11. За яких умов проводиться післяпроектний моніторинг?
12. За яких умов відбувається тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля?
13. Що означає Стратегічна екологічна оцінка? Що поєднує процедури СЕО та ОВД? Чим вирізняються процедури СЕО та ОВД?
14. Які встановлюються вимоги щодо проведення додаткової процедури з оцінки впливу на довкілля?
15. У яких випадках відбувається відмова у виданні Висновку з оцінки впливу на довкілля?
16. Що таке оцінка впливу на довкілля?
17. Що вивчає оцінка впливу на довкілля?
18. Об'єктом оцінки впливу на довкілля є: ...
19. Який характер носять висновки державної оцінки впливу на довкілля?
20. Які передумови виникнення ОВД?
21. У чому полягає світовий та європейський досвід ОВД?
22. Яку роль відіграє громадськість в процедурі ОВД?
23. Які правопорушення можуть здійснюватися у сфері оцінки впливу на довкілля?
24. З якою метою впроваджено Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля?
25. Яка передбачена відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля?

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ

Перелік питань для підготовки до екзамену

з дисципліни

«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»

Укладачі:

Гай А.Є., к.ф.-м.н., доц.,
доцент кафедри екології

Перелік питань для підготовки до екзамену
розглянутий та схвалений на засіданні кафедри
екології

Протокол № ___ від «___» _____ 2023р.

Завідувач кафедри _____ Тамара ДУДАР

Модуль №1. «Правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля».

Питання для підготовки до екзамену з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»

1. Проаналізувати основні положення, що закріплені в Законі України «Оцінка впливу на довкілля».
2. Визначити, в яких випадках і з якою метою проводиться процедура ОВД.
3. Розкрити суть поняття «вплив на довкілля».
4. Охарактеризувати суб'єктів - учасників процедури оцінки впливу на довкілля.
5. Показати відмінності між процедурою ОВД та екологічною експертизою.
6. Охарактеризувати нормативно-правову базу України щодо ОВД.
7. Навести загальну інформацію, що міститься у повідомленні про планову діяльність об'єктів господарювання і підлягає оцінці впливу на довкілля.
8. Показати з якою метою створено Єдиний реєстр з ОВД.
9. Описати з яких джерел інформації громадськість дізнається про будівництво нового об'єкту.
10. Описати процедуру проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля.
11. Визначити з якою метою відбувається інформування громадськості щодо планової діяльності об'єктів господарювання.
12. Показати, як забезпечується доступ громадськості до звіту з оцінки впливу на довкілля і з якою метою.
13. Навести інформацію, що є обов'язковою в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.
14. Показати в яких випадках планова діяльність підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля.
15. Визначити процедуру за якою здійснюється оцінка транскордонного впливу на довкілля.
16. Визначити заходи, що передбачені законодавством при оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави.
17. Показати, яка інформація міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля.
18. Охарактеризувати в яких випадках проводиться післяпроектний моніторинг ОВД.
19. Проаналізувати основні положення «стратегічної екологічної оцінки», показати її відмінність від процедури ОВД.
20. Дати загальну характеристику плановій діяльності, що не підлягає оцінці впливу на довкілля.
21. Проаналізувати, хто відповідає за достовірність інформації, що включена до звіту з ОВД.
22. Показати, яка інформація міститься у Висновку з оцінки впливу на довкілля про впровадження планової діяльності.
23. Проаналізувати, з якою метою створюються експертні комісії з оцінки впливу на довкілля, хто входить до складу цих комісій.
24. Визначити, за які порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля встановлюється відповідальність.
25. Визначити, за яких умов відбувається тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля.

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 10.02.03-01-2023
		Стор. 61 з 61	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				